

Mikołaj Wild*

Wysokość zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w orzecznictwie sądów w latach 2010–2011 – analiza empiryczna

1. WPROWADZENIE

1.1. Założenia metodyczne

W Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości w latach 2009–2010 r. przeprowadzono projekt badawczy dotyczący praktyki sądowej w zakresie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Na podstawie analizy dogmatycznej, historyczno-prawnej i empirycznej wskazano wówczas wnioski dotyczące metodologii badań tego rodzaju oraz przedstawiono wybrane sprawy sądowe¹. Celem niniejszego opracowania jest powrót do poczynionych wówczas analiz. Potrzeba taka pojawiła się z co najmniej dwóch względów. Po pierwsze, w latach 2009–2011 nastąpił wyraźny wzrost kwot zasądanych zadośćuczynień, który sprawił, że ustalenia przeprowadzone na podstawie orzecznictwa wydanego przed 2010 r. utraciły w znacznej mierze aktualność. Po drugie, pożądane było powiększenie próby badawczej. W celu uzyskania jak najaktualniejszych badań kwerendę orzeczniczą przeprowadzono w drugiej połowie 2012 r. W ramach prezentacji wyników przedstawione zostaną 61 orzeczenia wydane w 43 wyselekcjonowanych sprawach sądowych. W większym stopniu niż we wcześniejszych badaniach uwzględniono orzecznictwo sądów rejonowych oraz sądów okręgowych orzekających jako sądy drugiej instancji. Tam, gdzie sądy nie poczyniły bezpośrednich ustaleń co do okoliczności uznanych w niniejszym opracowaniu za istotne dla wysokości zadośćuczynienia, zostało to wskazane w opisie.

1.2. Założenia merytoryczne

Podstawą analizy były założenia dogmatyczne zbliżone do założeń projektu badawczego z 2010 r. Przyjęto wówczas m.in., że przy ustalaniu wysokości należnego

* Autor jest kierownikiem Sekcji Prawa Ustrojowego IWS, starszym radcą Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

¹ Podstawowe tezy raportu zostały opublikowane w M. Wild, *Przesłanki zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę związaną z uszkodzeniem ciała lub uszczerbkiem na zdrowiu praktyce sądowej*, w: A. Koch, T. Kwieciński, J. Pokrzywniak (red.) *Zadośćuczynienie za uszkodzenie ciała lub uszczerbek na zdrowiu na tle innych systemów prawnych*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” Numer Specjalny 2012/2, s. 33–64.

zadośćuczynienia, ze względu na jego kompensacyjny charakter, należy brać pod uwagę jedynie okoliczności dotyczące poszkodowanego. W myśl tego zapatrywania okoliczności dotyczące sprawy z zasady nie wpływają na rozmiar krzywdy doświadczanej przez poszkodowanego.

Odstąpiono również, podobnie jak w badaniach z 2010 r., od pojmowania krzywdy jako pewnej jednolitej całości. Orzecznictwo sądowe wskazuje w sposób mniej lub bardziej wyraźny na istnienie różnorodnych uszczerbków niemajątkowych zasługujących na odrębne analizy i kompensację; uszczerbki te mogą podlegać w pewnym stopniu obiektywizacji.

Przy prezentacji poszczególnych spraw sądowych przyjęto formułę zbliżoną do przyjętej wcześniej, rozróżniając sam fakt doświadczenia uszczerbku na zdrowiu (choćby nieuświadomionego), uszczerbki wynikające z konkretnych dolegliwości fizycznych i psychicznych oraz destrukcyjny wpływ zdarzenia sprawczego na tryb życia poszkodowanego. Nie we wszystkich sprawach poczynione ustalenia faktyczne umożliwiały takie rozróżnienie. Tam, gdzie było to możliwe, usiłowano jednak przedstawić okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia według kolejności: wymiar uszczerbku na zdrowiu, dolegliwości fizyczne i psychiczne, tryb życia poszkodowanego po zdarzeniu przy uwzględnieniu rokowań dotyczących jego stanu.

2. OBIEKTYWNE WSKAŹNIKI EKONOMICZNE (PRZECIĘTNA STOPA ŻYCIOWA SPOŁECZEŃSTWA ITD.)

W opracowaniu z 2010 r. zauważono, że odwołania do wskaźników ekonomicznych (np. przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa) wymagają wyraźnego albo dorozumianego przyjęcia określonych założeń politycznych. Bez tego nie jest możliwe ustalenie, że dana kwota odpowiada stopie życiowej społeczeństwa, inna natomiast (wyższa lub niższa) już nie jest adekwatna z punktu widzenia tego kryterium. Niezależnie od powyższego stwierdzono, że samo odwołanie się do wskaźników ekonomicznych może stanowić cenny punkt odniesienia przy określaniu wysokości należnego zadośćuczynienia. Umożliwia ono bowiem z jednej strony porównanie kwot zasądzanych w podobnym czasie, z drugiej zaś umożliwia aktualizację kwot zadośćuczynienia zasądzanych wcześniej (oczywiście przy założeniu, że założenia polityczno-prawne nie uległy zmianie). Wartościowe jest przy tym odwoływanie się do zbliżonych wskaźników ekonomicznych (takich jak proporcja zasądzonego zadośćuczynienia do wysokości przeciętnego wynagrodzenia).

Warunkiem celowości takich rozważań jest przyjęcie, że określona proporcja wysokości ustalanego zadośćuczynienia do wskaźników ekonomicznych stanowi rzeczywiste *ratio decidendi*, a nie jedynie swoiste *decorum* mające zobrazować wymóg odwołania się do przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa. Odwołanie się do wskaźników ekonomicznych powinno jednocześnie umożliwiać porównanie z innymi sprawami sądowymi.

Należy z aprobatą odnotować, że w analizowanych sprawach sądowych nastąpiła znacząca konkretyzacja odwołań do wskaźników ekonomicznych poprzez odwoływanie się, w niektórych z rozpoznawanych spraw, do kryterium przeciętnej

wysokości wynagrodzenia² czy też do cen z chwili wezwania pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia³.

Nie da się jednak ukryć, że omawiane odwołania miały charakter głównie perswazyjny. Wydaje się wręcz, że sądy uzasadniały za ich pomocą przyjęte już wcześniej rozstrzygnięcie dotyczące wysokości zadośćuczynienia. Sąd Apelacyjny w Poznaniu odwołał się np. do wskaźników ekonomicznych w celu odparcia zarzutu apelacyjnego powódki kierowanego przeciwko orzeczeniu sądu pierwszej instancji, odnotowując z jednej strony jej sytuację majątkową przytoczoną we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, z drugiej zaś stwierdzając, że zasądzona kwota stanowi równowartość blisko dziesięciu średnich wynagrodzeń brutto w kraju⁴.

W podobny sposób Sąd Rejonowy w Rybniku odnosił kwotę ustalonego zadośćuczynienia do przeciętnego wynagrodzenia ustalane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W jednej ze spraw ów wskaźnik wynosił odpowiednio 3113,86 zł, a ustalone zadośćuczynienie stanowiło „niewiele ponad trzykrotność przeciętnych zarobków”⁵. W drugim z wyroków, ustalwszy wysokość miarodajnego przeciętnego wynagrodzenia na 2968,55 zł, sąd uznał, że przyznane zadośćuczynienie stanowi „kwotę rzędu dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia”⁶. W związku z powyższym sąd w obu sprawach uznał zadośćuczynienie za „utrzymane w rozsądnych granicach umożliwiających złagodzenie zaistniałych skutków zdarzenia”.

Omawiane odwołania do wskaźników ekonomicznych zasługują na całkowitą aprobatę. Uwzględniono bowiem obiektywne kryterium oceny wysokości zadośćuczynienia, umożliwiając porównywalność kwot przyznawanych w różnych okresach czasu.

Pewne wątpliwości budziło co najwyżej pytanie o datę mającą stanowić punkt odniesienia dla powoływanych przez sądy wskaźników ekonomicznych. W analizowanych sprawach sądy wywodziły, że wysokość zadośćuczynienia należy ustalać na dzień zaistnienia zdarzenia, z którym jest ono związane⁷. Tymczasem wydaje się, że odpowiednie zastosowanie powinna znaleźć w tym miejscu raczej regulacja z art. 363 § 2 ustawy z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny⁸, nakazująca ustalanie wysokości odszkodowania według cen z daty ustalenia odszkodowania. Data zdarzenia sprawczego nie musi się bowiem pokrywać ani z datą doświadczenia krzywdy, ani tym bardziej z datą ustalenia zadośćuczynienia. Kwestia ta może posiadać doniosłe

² Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16.02.2011 r. (I ACa 44/11): „Świadczenie w tej wysokości ma wymierną wartość ekonomiczną, skoro stanowi równowartość około 30 przeciętnych wynagrodzeń netto z daty orzekania”; por. także wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 12.07.2011 r. (I C 60/10); wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8.12.2011 r. (I ACa 959/11); wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 17.04.2012 r. (I C 496/10).

³ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12.10.2011 r. (I ACa 739/11): „Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Apelacyjny brał pod uwagę poziom cen z chwili wezwania pozwanego do zapłaty, (...) – były one niższe od cen z chwili orzekania o około 16% (por. M.P. z 2006 r. Nr 4, poz. 76, M.P. z 2007 r. Nr 4, poz. 43, M.P. z 2008 r. Nr 5, poz. 65, M.P. z 2009 r. Nr 5, poz. 58, M.P. z 2010 r. Nr 4, poz. 43, M.P. z 2011 r. Nr 6, poz. 70). Taka możliwość przewidziana jest w art. 363 § 2 *in fine* k.c.”

⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8.12.2011 r. (I ACa 959/11); notabene odwołanie się do sytuacji majątkowej powódki wydaje się reminiscencją nietrafnego poglądu nakazującego *de facto* ubogim powodom przyznawać niższe zadośćuczynienie; por. poniżej rozdział 4.2.

⁵ Wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 17.04.2012 r. (I C 496/10).

⁶ Wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 12.07.2011 r. (I C 60/10).

⁷ Tak *expressis verbis* wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 9.11.2011 r. (I ACa 1098/11); tak samo wyroki Sądu Rejonowego w Rybniku z 12.07.2011 r. (I C 60/10) oraz wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 17.04.2012 r. (I C 496/10), powołujące wskaźniki GUS z daty zdarzenia.

⁸ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), dalej jako k.c.

znaczenie w niektórych sprawach, gdzie zdarzenie, z którym ustawa wiąże odpowiedzialność, oraz ustalenie odszkodowania (zadośćuczynienia) oddziela wiele lat⁹.

3. PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU

3.1. Procentowy uszczerbek na zdrowiu jako punkt wyjścia przy ocenie wysokości zadośćuczynienia

Wyraźną różnicą występującą między sprawami analizowanymi w niniejszej pracy a sprawami omawianymi w opracowaniu z 2010 r. jest śmiałość, z jaką strony postępowania i same sądy odwołują się do procentowych rozmiarów uszczerbku na zdrowiu oraz kwot pieniężnych, które powinny – w ich ocenie – odpowiadać procentowemu uszczerbkowi na zdrowiu. Do wskazanych przeliczników odwołują się strony postępowania, formułując swoje roszczenia procesowe¹⁰. Podobnie sądy w sposób wyraźny lub dorozumiany wskazują na przyjmowane przez siebie przeliczniki¹¹, niekiedy sugerując ich obiektywny, powszechny charakter¹². W niektórych sprawach sądy, po uwzględnieniu powodztwa, odwołują się do wymienionych przeliczników, by uzasadnić, że zasądzona kwota ma umiarkowany charakter¹³.

Powyższą tendencję należy uznać, co do zasady, za trafną. Koresponduje ona z wnioskami sformułowanymi we wcześniejszym opracowaniu, które wskazują na samodzielny charakter uszczerbku na zdrowiu jako krzywdy domagającej się odrębnej kompensacji. Wyraźne stanowisko sądu orzekającego w sprawie o zadośćuczynienie w kwestii zastosowanego przelicznika posiada również doniosłe znaczenie w zakresie pewności prawa, umożliwiając zestawienie rozpoznawanej sprawy z innymi, w których rozmiar uszczerbku na zdrowiu był zbliżony.

Co więcej, obiektywizacja w tym zakresie byłaby możliwa nawet na poziomie prawodawczym. Nie chodziłoby oczywiście o określenie „sztywnego” taryfikatora uszczerbków na zdrowiu, jak zwykli przyjmować krytycy ten koncepcji, lecz o wyznaczenie

⁹ Zob. stan faktyczny sprawy rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 9.11.2011 r. (I ACa 1098/11) – przyznawanie w 2011 r. odszkodowań według wskaźników ekonomicznych przyjętych w 2002 r. wydaje się trudne do obrony.

¹⁰ Zob. sprawę rozstrzyganą przez Sąd Okręgowy w Koninie w wyroku z 8.04.2011 r. (II Ca 16/11): „Powód dochodził w czasie postępowania likwidacyjnego kwot z tytułu utraty wynagrodzenia z umowy z leczenia i zadośćuczynienia w wysokości 2000 zł za każdy procent uszczerbku na zdrowiu (...). Ubezpieczyciel przyznał kwotę 3200 zł (...), stosując przelicznik w wysokości 800 zł za 1% uszczerbku”. W rozpoznawanej sprawie sąd stwierdził wprawdzie, że ustalenie zadośćuczynienia nie może polegać na mechanicznym przemnożeniu wysokości uszczerbku na zdrowiu przez określony mnożnik, sam jednak przyznał zadośćuczynienie w wysokości dokładnie 1000 zł za 1% uszczerbku, odwołując się, poza „stwierdzonym uszczerbkiem na zdrowiu”, do „ograniczeń we wcześniej prowadzonym trybie życia” oraz do „konieczności leczenia psychiatrycznego”.

¹¹ Zob. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 24.06.2010 r. (I C 429/09): „Mając na uwadze uprzednie schorzenia powoda, dotychczasowy styl życia, wiek oraz stopień uszczerbku na zdrowiu, za który odpowiedzialność ponosi ten pozwany, jak również dolegliwości z tym związane, Sąd uznał, iż uzasadniona byłaby kwota 80.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia (...), licząc po około 2000 zł za 1% uszczerbku na zdrowiu”; wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z 1.02.2012 r. (I C 335/11) oraz wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 29.05.2012 r. (IX Ca 243/12): „Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd stwierdził, iż przyjęć należy średnią stawkę za 1% uszczerbku na kwotę 4000 zł”.

¹² Zob. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 26.08.2010 r. (I C 620/09), gdzie przyjęto „w sprawach o zadośćuczynienie zasadę, iż za 1% procent trwałego uszczerbku na zdrowiu należy się kwota 1000 zł”.

¹³ Sądu Rejonowego w Słubicach w wyroku z 29.09.2010 r. (I C 311/09), uwzględniając w całości powodztwo obu powódek, stwierdził: „Przy przyjęciu stopnia uszczerbku ustalonego przez biegłego (...) matematyczne wyliczenie prowadzi do wniosku, że 1% uszczerbku na zdrowiu powódki (...) został wyceniony na 1100,00 zł, a 1% uszczerbku na zdrowiu powódki (...) na 512,00 zł. Nawet w ujęciu abstrakcyjnym, w oderwaniu od okoliczności konkretnej sprawy, są to kwoty niewielkie”.

granic sędziowskiej swobody decyzyjnej, a zwłaszcza minimalnych kwot, które powinny przysługiwać poszkodowanemu za każdy procent doświadczonego uszczerbku na zdrowiu. Przyjęcie takich rozwiązań umożliwiłoby upowszechnienie informacji na temat wysokości minimalnych należnych zadośćuczynień. Brak powszechnej wiedzy na ten temat może być bowiem obecnie wykorzystywany do nieetycznych praktyk rynkowych¹⁴.

3.2. Zróżnicowanie orzecznictwa sądów rejonowych oraz sądów okręgowych

Należy odnotować wyraźną dysproporcję wysokości przyznawanych zadośćuczynień w zależności od tego, czy dana sprawa była rozpoznawana w pierwszej instancji przez sąd rejonowy, czy przez sąd okręgowy. Zadośćuczynienia ustalane przez sądy rejonowe są wyraźnie niższe od tych ustalanych przez sądy okręgowe.

Jako przykład można wskazać tutaj sprawę zakażenia gronkowcem (rozpoznawaną w pierwszej instancji przez sąd okręgowy), gdzie uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5% był kompensowany kwotą 30.000 zł (tj. 6000 zł za 1% uszczerbku na zdrowiu)¹⁵. W innych podobnych sprawach sądy okręgowe, orzekając w pierwszej instancji, z zasady nie ustalają zadośćuczynienia na niższym poziomie niż 2000 zł za każdy procent doświadczonego uszczerbku na zdrowiu. Orzeczenia oscylują zazwyczaj wokół 4000 zł¹⁶, a w niektórych przypadkach sięgają nawet kwoty 10.000 zł za 1% uszczerbku na zdrowiu¹⁷.

Stanowisko sądów rejonowych jest znacznie bardziej rygorystyczne. Ustalając kwotę odpowiedniego zadośćuczynienia, sądy przyjmują zazwyczaj kwoty zbliżone do 1000 zł za 1% uszczerbku na zdrowiu, niekiedy dając wyraz swoim kalkulacjom w tym zakresie wprost¹⁸, niekiedy zaś w sposób dorozumiany¹⁹. Można znaleźć sprawy, w których przyznawane kwoty były niekiedy niższe niż 1000 zł za każdy 1% uszczerbku na zdrowiu²⁰.

Analizowane dysproporcje są na tyle wyraźne, że można mówić o rozbieżności orzecznictwa sądów rejonowych oraz sądów okręgowych. Zjawisko to należy ocenić jednoznacznie negatywnie. Kwestia, który sąd rozpoznaje sprawę w pierwszej instancji, powinna być całkowicie irrelevantna, gdyż zależy wyłącznie od wartości przedmiotu sporu określonej przez stronę powodową.

3.3. Sposoby ustalania rozmiarów uszczerbku na zdrowiu

Rozważenia wymaga również dostosowanie sposobu ustalenia rozmiarów uszczerbku na zdrowiu do potrzeb postępowania o ustalenie zadośćuczynienia za krzywdę.

¹⁴ Por. poniżej część 5: „Inne problemy – sprawy ubezpieczeniowe”.

¹⁵ Wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 3.03.2011 r. (I C 197/04) oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12.10.2011 r. (I ACa 739/11).

¹⁶ Zob. sprawy dotyczące „uszkodzenia nerwu kończyny dolnej” – wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 12.05.2011 r. (I C 2029/08) i wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 17.11.2011 r. (I ACa 885/11).

¹⁷ Tak sprawa złamania prawego nadgarstka rozpoznawana w wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z 28.12.2011 r. (I C 1113/11).

¹⁸ Zob. wyrok Sądu Rejonowego w Słubicach z 29.09.2010 r. (I C 311/09); wyrok Sądu Rejonowego w Mrągowie z 31.01.2012 r. (I C 42/11); wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 22.05.2012 r. (IX Ca 205/12).

¹⁹ Zob. sprawę niewielkich zaburzeń lękowo-urazowych rozpoznawaną przez Sąd Rejonowy w Koninie w wyroku z 19.11.2010 r. (I C 384/10) oraz Sądu Okręgowego w Koninie w wyroku z 8.04.2011 r. (II Ca 16/11) oraz wyrok Sądu Rejonowego w Pruszkowie z 10.12.2010 r. (I C 23/10).

²⁰ Zob. sprawę złamania prawej ręki w nadgarstku rozpoznawaną przez Sąd Rejonowy w Słubicach w wyroku z 13.12.2011 r. (I C 89/11).

Ocena procentowa stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu jest obecnie dokonywana stosownie do załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18.12.2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania²¹, wydanego na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych²². Wskazane rozporządzenie normuje sposób procedowania lekarzy orzeczników stwierdzających rozmiary uszczerbku na zdrowiu. Rozmiary te nie mogą przekroczyć 100% uszczerbku na zdrowiu (§ 9 r.o.u.z.).

Wskazane zasady mogą znaleźć jedynie odpowiednie zastosowanie w sprawach o zadośćuczynienie dochodzone na podstawie art. 445 § 1 k.c. Jako wątpliwe należałoby uznać samodzielne określanie wysokości uszczerbku na zdrowiu przez sąd w postępowaniu bez zasięgnięcia opinii biegłego, który w postępowaniu zastępuje kompetencje lekarza orzecznika²³, lub dokonywanie ustaleń dotyczących rozmiarów uszczerbku na zdrowiu w oderwaniu od procentowej skali²⁴.

Trudne do zaakceptowania z punktu widzenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia byłoby również zrównywanie obrażeń skutkujących uszczerbkiem na zdrowiu przekraczającym 100%. Na przykład osoba, która w wyniku zdarzenia odszkodowawczego cierpi zarówno na padaczkę z licznymi napadami ze współlistnieniem zaburzeń psychicznych, charakteropatii, otępienia, wymagających opieki innej osoby (uszczerbek na zdrowiu – 100%), a nadto doświadcza porażenia kończyn dolnych uniemożliwiającego samodzielne stanie i chodzenie (100%), zasługuje na wyższe zadośćuczynienie od osoby, która doświadcza jedynie jednego z omawianych zaburzeń.

W tym kontekście należy również odnotować, że analizowane rozporządzenie w sprawie orzekania o uszczerbku na zdrowiu koncentruje się na konkretnych uszkodzeniach organów i tkanek, nie rozstrzygając o kwalifikacji skutków tych naruszeń. Niektóre stosunkowo niewielkie uszczerbki na zdrowiu mogą w rzeczywistości prowadzić do znacznych dolegliwości fizycznych i psychicznych, co nie jest dostatecznie uwzględniane w systematyce rozporządzenia. Dobrą ilustracją tego problemu stanowi sprawa utraty węchu i odczuwania niektórych smaków. Sama anosemia skutkuje 5% uszczerbkiem na zdrowiu, co w ocenie sądów nie odpowiadało znaczeniu doświadczanego uszczerbku na zdrowiu²⁵.

Należy tym samym podkreślić, że decyzja o tym, jaką procentową kwalifikację należy przyznać poszczególnym uszczerbkom, stanowi rozstrzygnięcie dotyczące podstawowych wartościowań porządku prawnego. Do tego rodzaju wartościowań należy tworzenie swoistej hierarchii uszczerbków oraz uznawania niektórych

²¹ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18.12.2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 954), dalej jako r.o.u.z.

²² Ustawa z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322).

²³ Tak np. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 24.06.2010 r. (I C 429/09).

²⁴ Tak jednak wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Żoliborza z 13.04.2012 r. (I C 410/09).

²⁵ Zob. wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z 1.02.2012 r. (I C 335/11) i wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 29.05.2012 r. (IX Ca 243/12).

za bardziej, innych za mniej degradujące. Stąd celowe wydaje się rozważenie stworzenia aktu normatywnego, który – korzystając z obecnych wzorców – w sposób kompletny regulowałby kwestię uszczerbków na zdrowiu podlegających kompensacji w drodze zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę.

4. SZCZEGÓLNE OKOLICZNOŚCI DOTYCZĄCE STANU POKRZYWDZONEGO W CHWILI ZDARZENIA

4.1. Uwagi ogólne

Konieczność uwzględnienia stanu dóbr pokrzywdzonego w chwili zdarzenia rodzącego odpowiedzialność wynika z zaadaptowanej na potrzeby majątkowej ochrony dóbr osobistych metody dyferencyjnej oraz teorii adekwatnego związku przyczynowego. Jak wiadomo, w zakresie szkody majątkowej, na mocy art. 361 § 1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Zakres odpowiedzialności jest doprecyzowywany m.in. w art. 361 § 2 k.c., nakazującym porównywanie stanu dóbr poszkodowanego ze stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie szkodzące. Nie rozstrzygając w tym miejscu wątpliwości dotyczących zakresu stosowania do zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 445 § 1 k.c., normy art. 361 § 1 k.c.²⁶ czy też art. 361 § 2 k.c.²⁷, należy stwierdzić, że odpowiednie stosowanie zasad wyrażanych przez wskazane regulacje wydaje się nieodzowne dla określenia racjonalnych granic kompensacji szkody niemajątkowej. Również na płaszczyźnie odpowiedzialności za szkodę niemajątkową możliwe jest objęcie kompensacją wyłącznie takich uszczerbków, które nie zaistniałyby, gdyby nie działanie sprawcze. Konieczna staje się rekonstrukcja modelu dyferencyjnego oraz rozważenie stanu dóbr niemajątkowych poszkodowanego, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło wyrządzenie szkody.

Bardziej skomplikowana pozostaje kwestia ograniczenia kompensacji do „normalnych następstw” zdarzenia rodzącego odpowiedzialność. Dążenie do ograniczenia kompensacji w tym zakresie musi być jednocześnie równoważone przez wynikający z zasady godności człowieka zakaz dyskryminacji. Odmówienie przymiotu „normalności” pewnym uszczerbkom doświadczanym przez poszkodowanych może bowiem w sytuacjach skrajnych prowadzić do odmowy ochrony prawnej tych osób. Wnioskowania w tym zakresie muszą tym samym być prowadzane z wyjątkową wnikliwością.

4.2. Stan majątkowy poszkodowanego

Należy podtrzymać stanowisko wyrażone w opracowaniu z 2010 r., gdzie za chybione uznano obniżanie lub podwyższanie należnego zadośćuczynienia ze względu

²⁶ Tak np. A. Szpunar, *Ochrona dóbr osobistych*, Warszawa 1979, s. 178; zob. także A. Szpunar, *Glosa do wyroku SN z 1 grudnia 1986 r., II CR 362/86*, „Państwo i Prawo” 1989/2, s. 137; W. Czachórski w: *System prawa cywilnego*, t. 3, cz. 1, Wrocław 1981, s. 662.

²⁷ Przeciw: A. Szpunar, *Ustalenie odszkodowania z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 1993/1, s. 42, za: M. Safjan, *Naprawienie krzywdy niemajątkowej w ramach odpowiedzialności ex contractu*, w: M. Pyziak-Szafnicka (red.), *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, Kraków 2004, s. 256.

na stan majątkowy poszkodowanego lub też grupy społecznej, do której należy. Nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko, że zadośćuczynienie może prowadzić do „niesłusznego” wzbogacenia powoda ze względu na jego status majątkowy w dacie wyrządzenia szkody. Założenie, że dla osoby bogatej „realne” zadośćuczynienie oznacza coś odmiennego niż dla osoby ubogiej, nie daje się pogodzić z postulatami równości wobec prawa. Jak podnoszono już we wcześniejszym opracowaniu, status majątkowy o tyle tylko może wpływać na wysokość zadośćuczynienia, o ile wpływa na krzywdę doświadczaną przez poszkodowanego. Poziom statusu majątkowego pokrzywdzonego nie wywiera natomiast jednoznacznego wpływu na poziom doświadczanej krzywdy²⁸.

Wśród rozpoznawanych spraw wątpliwości w tym zakresie budzi jedynie wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8.12.2011 r. (I ACa 959/11), w którym sąd, odnosząc się do apelacyjnego zarzutu zaniżenia wysokości należnego zadośćuczynienia, odwołał się do sytuacji majątkowej powódki wynikającej z wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Przyjętą argumentację należy uznać za niefortunną, gdyż jej konsekwentne zastosowanie powinno prowadzić do ograniczenia kompensacji w stosunku do osób, które nie są w stanie ponieść kosztów postępowania sądowego.

Z aprobatą należy natomiast przytoczyć inny wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, z 27.04.2011 r. (I ACa 298/11), w którym sąd odmówił uwzględnienia przy ustalaniu wysokości należnego zadośćuczynienia okoliczności, że powód w chwili wyrokowania zamieszkiwał za granicą. Zgodnie z trafnym wyrażonym tam poglądem „kompensacyjna funkcja zadośćuczynienia nie może prowadzić do różnicowania wysokości odszkodowania od sytuacji, czy i kiedy uprawniony do niego wyjedzie z Polski i jaki jest standard kraju, w którym zamieszka”. Sąd zasadnie odwołał się przy tym do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z 17.09.2010 r. (II CSK 94/10), zgodnie z którym stopa życiowa poszkodowanego nie ma wpływu na wysokość zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 445 § 1 k.c.).

4.3. Stan zdrowia i rozwoju poszkodowanego

Znacznie bardziej skomplikowane wydają się rozważania uzależniające wysokość należnego zadośćuczynienia od stanu zdrowia poszkodowanego. Rozstrzygnięcia w tym zakresie muszą być ze swej natury ograniczone do pewnych ogólnych zasad. Nie ulega wątpliwości, że uwzględnienia wymaga zły stan zdrowia strony powodowej przed zdarzeniem – trudno byłoby objąć kompensacją uszczerbki, które i tak zaistniałyby w związku z kondycją poszkodowanego w chwili zdarzenia²⁹. Z podobnych względów przy ustalaniu odpowiedzialności zakładów opieki zdrowotnej konieczne jest uwzględnienie, że w większości przypadków zakład nie odpowiada za skutki samego urazu, lecz jedynie za konsekwencje niewłaściwego jego leczenia³⁰.

Kompensacji nie podlegają też zjawiska przypadkowe i nieprzewidywalne³¹. Problematyczne może być jednak, które uszczerbki niemajątkowe mogą być uznawane

²⁸ M. Wild, *Przesłanki zadośćuczynienia pieniężnego*, s. 34.

²⁹ Zob. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 14.10.2010 r. (XII C 708/07); wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16.02.2011 r. (I ACa 44/11).

³⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12.10.2011 r. (I ACa 739/11).

³¹ Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 24.06.2010 r. (I C 429/09).

za nieprzewidywalne. Jest to bowiem pytanie, w jakim stopniu podmiot odpowiedzialny, np. właściciel, który zaniedbuje odśnieżanie swojej posesji, narażając jej użytkowników na upadki, jest zobowiązany przewidywać niebezpieczeństwo wynikające z tego faktu dla osób w sile wieku, zdrowych i sprawnych, a w jakim natomiast powinien być także obciążony szczególnymi uszczerbkami ponoszonymi przez osoby starsze, borykające się z trudnościami zdrowotnymi³². Wydaje się, że zbyt restrykcyjne stanowisko w tym zakresie prowadzi w rzeczywistości do dyskryminacyjnego efektu w stosunku do całych grup osób.

Jako nieakceptowalne należy natomiast uznać ograniczenie kompensacji związanej z uszczerbkiem na zdrowiu w związku ze stanem rozwoju poszkodowanego w chwili zdarzenia albo – tym bardziej – stanu, w jakim znalazł się w wyniku zdarzenia. Z tej perspektywy jako wątpliwe należy uznać wywoły Sądu Okręgowego w Nowym Sączu zawarte w wyroku z 20.05.2010 r. (I C 704/07), w którym sąd ograniczył granice należnej kompensacji powoda ze względu na fakt, że powód cierpi na porażenie mózgowie (co najmniej współspowodowane przez pozwanego)³³. Na pełną aprobatę zasługuje zaś stanowisko Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wyrażone w wyroku z 30.06.2011 r. (I ACa 491/11), w którym sąd odniósł się do argumentu strony pozwanej, że cierpienia małoletniej powódki od początku życia były nieuświadomione, oraz że powódka zmarła po 14 miesiącach od urodzenia. Sąd zauważył trafnie, że „zadośćuczynienie przysługuje nie tylko osobom, które doznają cierpienia fizycznych i psychicznych z powodu uszkodzenia ich ciała lub doznania rozstroju zdrowia, ale również tym osobom, które z uwagi na te uszkodzenia nie są w stanie odczuć tych naruszeń. Zadośćuczynienie jest bowiem przyznawane bez względu na wiek, czy stan psychiczny pokrzywdzonego”. Sąd trafnie wskazał na kontrowersyjność zapatrywania, że „czym większa krzywda nieuświadomiona (właśnie z uwagi na wiek czy też np. upośledzenie), tym mniejsza odpowiedzialność pozwanego i tym samym niższa kwota zadośćuczynienia”³⁴. Z tych samych względów sąd odrzucił stanowisko pozwanego wywodzącego korzystne dla siebie skutki prawne z faktu pozbawienia powódki życia.

5. INNE PROBLEMY – SPRAWY UBEZPIECZENIOWE

W opracowaniu z 2010 r. w odniesieniu do prac ubezpieczeniowych wskazano na rażąco dysproporcję między kwotami zadośćuczynienia wypłacanymi dobrowolnie przez zakłady ubezpieczeń oraz kwotami przyznawanymi przez sądy. Wniosek ten

³² Zob. sprawę rozpoznawaną przez Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z 6.02.2012 r. (I C 1051/10) oraz Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 10.05.2012 r. (I ACa 382/12). Sąd obniżył zadośćuczynienie *de facto* ze względu na wiek powódki: „jak wynika to z opinii biegłego – utrudnienia, na jakie powódka napotyka przy poruszaniu się, są skutkiem nie tylko urazu z 18.02.2010 r., lecz również choroby niedokrwiennej serca, na którą powódka cierpiała przed wypadkiem, oraz nadciśnienia tętniczego, które nie zostało u niej zdiagnozowane przed wypadkiem. Gdyby zatem powódka nie cierpiała na te choroby, to zapewne odczuwałaby w mniejszym stopniu skutki upadku, niżeli ma to miejsce”.

³³ We wskazanym wyroku sąd stwierdził: „Chłopiec cierpi na porażenie mózgowie od urodzenia. Nie zdążył wykształcić świadomości co do własnej osoby, pełnienia ról społecznych, nie stworzył planów, zamiarów na przyszłość. Dlatego niewłaściwym byłoby porównywanie z nim sum zasądzonych tytułem zadośćuczynienia dla osób, które taką świadomość miały już wykształconą”.

³⁴ Sąd odwołał się do wyroku SN z 15.04.1980 r. (II CR 42/80), wykluczającego obniżenie zadośćuczynienia z powodu odczuwania w małym stopniu krzywdy przez poszkodowanego, który w następstwie wyrządzenia szkody znalazł się w anormalnym stanie psychicznym.

należy w całej rozciągłości podtrzymać. Wprawdzie natrafiono na jedną sprawę, w której zadośćuczynienie określone przez ubezpieczyciela zostało uznane przez sąd za odpowiadające krzywdzie doświadczanej przez powoda³⁵, był to jednak przypadek o tyle nietypowy, że ubezpieczyciel dobrowolnie wypłacił zadośćuczynienie w wysokości odpowiadającej 1000 zł za każdy procent uszczerbku na zdrowiu (czyli w wysokości odpowiadającej orzecznictwu znaczącej części sądów rejonowych), a w postępowaniu nie został powołany biegły dla weryfikacji ustaleń dokonanych w postępowaniu szkodowym przez ubezpieczyciela. Ten odosobniony przypadek nie zmienia generalnej oceny, że sumy wypłacane przez ubezpieczycieli w niemal wszystkich rozpoznawanych sprawach ubezpieczeniowych pozostają w rażącej dysproporcji do kwot zasądzonych następnie przez sądy.

W jednej z analizowanych spraw sąd odnotował również arbitralne i zaniżone ustalanie rozmiarów uszczerbku na zdrowiu przez pozwanego³⁶. Trafnie uwzględniono wskazaną okoliczność przy ustalaniu należnego zadośćuczynienia, stwierdzając, że w toku postępowania sądowego procentowy uszczerbek na zdrowiu został ustalony na wyższym poziomie niż w postępowaniu szkodowym prowadzonym przez zakład ubezpieczeń, a wysokość zadośćuczynienia przyznanego przez pozwanego nie była adekwatna nawet „w stosunku do procentowego uszczerbku na zdrowiu powódek ustalonego przez samego pozwanego”.

Z kolei w sprawie rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 9.11.2011 r. (I ACa 1098/11) sąd wytknął pozwanemu ubezpieczycielowi nietrafne miarkowanie należnego zadośćuczynienia, np. ze względu na rzekome przyczynienie się poszkodowanego oraz forsowanie propozycji ugodowych cechujących się rażąca dysproporcją świadczeń obu stron. Sąd odrzucił argumentację odwołującą się do zawartego w ugodzie zrzeczenia się roszczeń przez poszkodowanego, podnosząc, iż zawarta ugoda nie może „stanowić przeszkody w dochodzeniu przez powoda wyższej kwoty zadośćuczynienia od strony pozwanej, ponieważ jest ona nieważna (...) strona pozwana zawierając z powodem ugodę działała, mając na uwadze wyłącznie własne korzyści i pomijając istotne interesy powoda. Działanie to znalazło swój wyraz w przyznaniu powodowi zadośćuczynienia w wysokości zaniżonej, odpowiadającej około 1/3 roszczenia, o zasądzenie którego mógł się on ubiegać. W sytuacji takiej zachodzi rażąca dysproporcja świadczeń stron, ponieważ strona pozwana przyznała powodowi świadczenie o wysokości zaniżonej w zamian za zrzeczenie się przez niego znacznej części przysługujących mu zgodnie z prawem roszczeń. Istotną okolicznością jest tutaj również to, że w ugodzie przyjęto przyczynienie się powoda (...). Obniżenie zadośćuczynienia z uwagi na przyczynienie się powoda nie miało jednak żadnego oparcia w obowiązujących przepisach”.

Podzielając trafność przyjętych *in casu* rozwiązań, należy stwierdzić, że kwestia arbitralnego ustalania zadośćuczynienia przez zakłady ubezpieczeń stanowi w chwili obecnej problem systemowy. Brakuje środków, które skłaniałyby zakłady ubezpieczeń do wypłaty kwot porównywalnych z kwotami przyznanymi następnie przez sądy. Co więcej, wypłata zaniżonych zadośćuczynień jest ekonomicznie

³⁵ Zob. sprawa skrócenia kolana – wyrok Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 7.03.2012 r. (I C 316/11).

³⁶ Zob. dwie sprawy rozpoznawane przez Sąd Rejonowy w Słubicach w wyroku z 29.09.2010 r. (I C 311/09).

opłacalna, jeżeli uwzględnić, że jedynie niewielka liczba poszkodowanych decyduje się na wniesienie powództwa do sądu. Przyznawanie odsetek za czas trwania postępowania z pewnością nie spełnia w wystarczającym stopniu funkcji represyjnej i prewencyjnej. Pytanie, czy konieczne remedium powinno mieć charakter cywilny (np. w formie dodatkowego zadośćuczynienia należnego od zakładu ubezpieczeń), czy też charakter publiczny (np. w formie stosownych kar finansowych za nieuczciwe praktyki rynkowe), jest na obecnym etapie kwestią wtórną w stosunku do samej identyfikacji problemu – systematycznego zaniżania należnych zadośćuczynień przez zakłady ubezpieczeń.

6. ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH SPRAW SĄDOWYCH

6.1. Nierozpoznanie jaskry

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 14.10.2010 r. (XII C 708/07).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16.02.2011 r. (I ACa 44/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 70.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 300.000 zł – Sąd Okręgowy: 0 zł, Sąd Apelacyjny: 70.000 zł.

Odsetki: od dnia wyrokowania.

Zdarzenie: Powódka w okresie od sierpnia 2003 r. zgłaszała się do zakładu opieki zdrowotnej z powodu bólu i zaburzeń widzenia w prawym oku. Pomimo rozpoznania „obserwacja w kierunku jaskry” powódka nie została skierowana na badania specjalistyczne. W końcu powódka została przyjęta do szpitala z rozpoznaniem ostrego ataku jaskry oka lewego, jaskry dokonanej oka prawego.

Powód: kobieta, chorująca na stwardnienie rozsiane, jeszcze przed zdarzeniem niezdolna do pracy i wymagająca pomocy innych osób.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 35% trwałego uszczerbku na zdrowiu, jednooczna ślepota, zmniejszenie pola widzenia w drugim, wciąż sprawnym oku.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność pomocy innej osoby przez okres ok. 2 miesięcy po zabiegu, brak dolegliwości bólowych, niekiedy zachwiania równowagi.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** Brak szczególnie destrukcyjnego wpływu na życie, powódka wcześniej uznana za niezdolną do pracy.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.2. Nierozpoznanie dziecięcego porażenia mózgowego

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 19.11.2010 r. (XII C 894/08).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 27.04.2011 r. (I ACa 298/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 10.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 100.000 – 10.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Zdarzenie: brak rozpoznania mózgowego porażenia dziecięcego u przedwcześnie urodzonego powoda.

Powód: małoletni, urodzony przed terminem.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** pogłębienie dysfunkcji organizmu związanych ze zdolnościami psychoruchowymi, integracją sensoryczną oraz umiejętnościami zachowań społecznych.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** zwiększone cierpienia przez okres ok. 5 miesięcy związane z konieczną rehabilitacją.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d. Należy przyjąć, że na obecne życie powoda zdarzenie nie miało wpływu.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.3. Porażenie mózgowe dziecięce

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 20.05.2010 r. (I C 704/07).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 200.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł

Kwota żądana – kwota zasądzona: 400.000 zł – 200.000 zł.

Powód: małoletni, uszkodzony podczas porodu.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: w czasie porodu nie został sporządzony zapis kardiopograficzny (ktg). Nieskorzystanie z zapisu KTG pozbawiło lekarzy istotnych informacji o stanie płodu. Powód urodził się w zamartwicy porodowej, nie oddychał, w wyniku zamartwicy poporodowej u powoda wykształciło się porażenie mózgowe dziecięce.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** porażenie spastyczne czterokończynowe; opóźniony rozwój psychoruchowy (w piątym roku życia odpowiadający dziecku trzyletniemu); średni stopień inwalidztwa; powolna poprawa funkcji psychoruchowych.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** b.d.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** konieczność stałej pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczność stałego współudziału opiekuna w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji, konieczność karmienia, zaburzenia mowy (mowa zrozumiała jedynie dla matki), komunikacja za pomocą gestów.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** ograniczone możliwości rozwoju ruchowego. Osiągnięcie pełnego rozwoju funkcji ruchowych i psychicznych jest mało prawdopodobne z uwagi na porażenie spastyczne czterokończynowe, konieczność podawania botuliny i wolne tempo poprawy. Konieczność kompleksowej rehabilitacji przez okres całego życia, możliwość objawów wtórnych, tj. przykurczy, deformacji w obrębie układu kostno-stawowego, padaczki.

6.4. Nierozpoznanie perforacji przewodu żółciowego

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 14.12.2011 r. (I C 381/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 100.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł

Kwota żądana – kwota zasądzona: 300.000 zł – 100.000 zł.

Odsetki: od dnia wyrokowania.

Powód: kobieta, 60 lat, opiekująca się mężem, po zabiegach chirurgicznych, w tym na tle onkologicznym.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej.

Zdarzenie: po (prawidłowym) usunięciu woreczka żółciowego u powódki doszło do uszkodzenia przewodu żółciowego; w wyniku wadliwej diagnozy u powódki nie rozpoznano jednak zastoju żółci.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** trwałe uszczerbek na zdrowiu w wyniku uszkodzenia dróg żółciowych, powikłany zwężeniem i utrudnieniem w pasażu żółci – 20%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** powódka kilka razy przechodziła żółtaczkę, musiała znosić dolegliwości świądu. Badania budziły stany depresyjne związane z lękiem przed ponownym ujawnieniem komórek nowotworowych, powódka podjęła leczenie psychiatryczne na tym tle.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** stwierdzone dysfunkcje nie mają wpływu na ograniczenie aktywności życiowej lub zawodowej powódki. Musi ona jednak zachowywać dietę, nie może jeść świeżych owoców, spożywać pokarmów wysokobiałkowych, alkoholu, co może wywołać świąd, podobnie jak intensywny wysiłek fizyczny oraz stres. Powódka wymaga stosowania leków osłaniających oraz wspomagających czynność wątroby. Kilka razy do roku świąd, ustępujący po pewnym czasie. W chwili wyrokowania: normalizacja parametrów wątrobowo-trzustkowych.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.5. Śmiertelne niedotlenienie w wyniku wadliwej opieki w czasie porodu

Wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z 17.03.2011 r. (I C 425/10).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 30.06.2011 r. (I ACa 491/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 250.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 300.000 zł – 250.000 zł.

Powód: małoletnia powódka.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: wadliwa opieka lekarska podczas porodu powódki skutkująca poważnym niedotlenieniem (brak oznak życia) ze względu na okręconą wokół szyi pępowinę; asystująca lekarka skazana nieprawomocnym wyrokiem karnym.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** ostry stan niedokrwiennie-niedotleniony; samodzielne oddychanie następnego dnia po porodzie.

- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** brak możliwości samodzielnego odżywiania się (dziecko karmiono przez sondę), powódka nie widziała, nie słyszała, nie ruszała się i miała jedynie nerwowe, spastyczne odruchy, przeżyła się i wyginała.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** ciągła hospitalizacja; obszerne schorzenia doprowadziły powódkę do śmierci po 14 miesiącach życia.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** powódka zmarła.
- ✓ **Szczególne okoliczności sprawy:** powódka zmarła w toku procesu.

6.6. Niedotlenienie w wyniku wadliwej opieki przy porodzie

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 27.04.2011 r. (XIII C 259/08).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 24.08.2011 r. (I ACa 616/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 300.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 400.000 zł – 300.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: małoletnia, poszkodowana w trakcie porodu.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: wadliwość organizacji pracy, braki w obiegu informacji o zdrowiu pacjentki, zbyt późne podjęcie decyzji o przeprowadzeniu tzw. cięcia cesarskiego, pogłębienie zmian wynikających z niedotlenienia; lekarka skazana wyrokiem karnym.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** niedotlenienie wewnątrzmaciczne, zamartwica okołoporodowa, zespół zaburzeń oddychania, leukomolacja, zakażenie okołoporodowe, niedokrwistość, zaburzenia termoregulacji, poszerzenie przestrzeni podtwardówkowej, po urodzeniu obniżone napięcie mięśniowe, narastająca niewydolność oddechowa, wymagająca wentylacji mechanicznej, duży zanik całej półkuli mózgu. Ostatecznie stwierdzono porażenie mózgowie czterokończynowe, zanik mięśni wzrokových, małowłowie i padaczkę lekooporną.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** por. poniżej.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powódka jest osobą upośledzoną, niezdolną do samodzielnej egzystencji. Nie może samodzielnie spożywać posiłków, dzięki długotrwałej rehabilitacji może przyjmować posiłki w formie rozdrobnionej. Powódkę nękały ataki padaczki, ma problemy ze wzrokiem, nie utrzymuje pozycji siedzącej. Powódka nie mówi, reaguje jedynie na niektóre bodźce słowne, nie wykonuje żadnych czynności manualnych, nie stoi samodzielnie ani nie chodzi. Jest osobą wymagającą stałej opieki.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** stan zdrowia powódki nigdy się nie poprawi na tyle, ażeby powódka mogła liczyć na normalne dorosłe życie. Powódka jest osobą głęboko upośledzoną i niezdolną do samodzielnej egzystencji. Nie będzie samodzielnie jeść posiłków, przez całe życie będzie zależna od pomocy osób trzecich. Może liczyć tylko na pomoc rodziców, a gdy ich zabraknie, będzie musiała spędzić resztę życia w ośrodku opieki.

- ✓ **Szczególne okoliczności sprawy:** sąd pierwszej instancji, a za nim sąd drugiej instancji przyjęły, że zadośćuczynienie w określonej wysokości jest wystarczające, tym bardziej jeżeli uwzględnić, że stronie powodowej przyznano odsetki od tej wysokiej kwoty za okres od wezwania do zapłaty (niemal 7 lat).

6.7. Zakażenie wirusem WZW typu C

Wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 28.09.2010 r. (I C 230/07).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 30.06.2011 r. (I ACa 537/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 50.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 100.000 zł – 50.000 zł.

Zdarzenie: zarażenie wirusem WZW C podczas operacji w szpitalu w związku z chorobą nowotworową.

Powód: kobieta, w dacie zdarzenia 48 lat, ograniczona w aktywności zawodowej w związku z chorobą nowotworową.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** przewlekłe zapalenie wątroby typu C, brak objawów przemawiających za zaawansowaną chorobą wątroby, brak cech niewydolności wątroby, włóknienie odpowiadające pierwszemu (najniższemu) stopniowi w skali od 1 do 4.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** cierpienia związane z wiadomością o chorobie, brakiem perspektyw na powrót do pracy po wyleczeniu choroby nowotworowej, strach o rodzinę, obawy przed współżyciem fizycznym z mężem.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** przeciwwskazania do ciężkiej pracy fizycznej, konieczność kontrolowania każdego skaleczenia, przygotowywanie osobnych posiłków (dieta beztłuszczowa).
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** WZW C może wywoływać choroby autoimmunologiczne oraz onkologiczne.

6.8. Zarażenie gronkowcem prowadzące do powikłań

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 12.10.2011 r. (I ACa 739/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 30.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: b.d. – SO: 60.000 zł, SA: 30.000 zł.

Powód: mężczyzna, złamana kość piętowa, skutkująca 20% uszczerbkiem na zdrowiu.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: Powód był leczony u pozwanego w związku ze złamaniem nogi. Pomimo braku podstaw podjęto leczenie operacyjne. Podczas leczenia nastąpiło poważne zakażenie gronkowcem złocistym, w gojącej ranie stwierdzono także obecność pałeczek kałowych, ponadto podjęto wiele wadliwych działań medycznych (późne rozpoznanie, brak badań mikrobiologicznych, późne podanie leków i w zbyt małych dawkach).

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 5% dodatkowego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przebytego procesu zapalnego.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność powtórnej hospitalizacji, antybiotykoterapii, bardzo poważne dolegliwości bólowe (zgodnie z zeznaniami świadków, nie biegłego), niebezpieczeństwo amputacji zakażonej kończyny, okresowe pojawianie się przetoki ropnej zwiększającej zakres cierpień fizycznych i psychicznych.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** uszczerbek posiadał nieznaczny wpływ na stan powoda w chwili orzekania, gdyż ów stan wiązał się głównie z wcześniejszym urazem nogi.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** zakażenie gronkowcem może prowadzić do zaniku tkanki kostnej, zmian bliznowatych tkanek miękkich, przewlekłego procesu ropnego, praktycznie niewyleczalnego, możliwości wystąpienia wycieku ropnego.

6.9. Uszkodzenie nerwu kończyny dolnej

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 17.11.2011 r. (I ACa 885/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 80.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: b.d. – 80.000 zł.

Powód: mężczyzna.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, zakład ubezpieczeniowy.

Zdarzenie: uszkodzenie nerwu podczas operacji żyłaków, niepoinformowanie powoda przez lekarza o negatywnych konsekwencjach zabiegu.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 20% trwały uszczerbek na zdrowiu, stan zdrowia stabilny, a leczenie zakończone.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** dolegliwości bólowe związane z uszkodzeniem nerwu strzałkowego w pierwszych tygodniach po uszkodzeniu (związane z tworzeniem się tzw. nerwiaka), następnie ulegające złagodzeniu, chociaż nawracające sporadycznie; dolegliwości związane z upośledzeniem funkcji kończyny, ograniczenie poczucia swej niezależności życiowej, dolegliwości związane ze zmianą trybu życia.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** ograniczone możliwości fizyczne, brak możliwości uprawiania dyscyplin sportu, które wymagają biegania i skakania, konieczność poruszania się przy pomocy kul, jednak niewielkie ograniczenia do wykonywania dotychczasowej pracy.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** stan zdrowia nie rokuje szans na poprawę.

6.10. Martwica skóry ręki

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 16.06.2011 r. (XII C 612/11).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8.12.2011 r. (I ACa 959/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 30.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 100.000 zł – 30.000 zł.

Powód: kobieta, w wieku emerytalnym.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej.

Zdarzenie: powódka leczyła się u pozwanego w związku z urazem ręki; w wyniku wadliwych zabiegów medycznych oraz niewłaściwego założenia gipsu powódka doświadczyła martwicy skóry oraz została zmuszona do bolesnej rehabilitacji pooperacyjnej.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** nieprawidłowe wygojenie urazu wieloodłamowego złamania ręki, deformacja, podwichnięcie oraz znaczna dysfunkcja i powikłania w postaci tzw. zespołu Sudecka, łącznie skutkujące zwiększeniem o 15% doświadczonego trwałego uszczerbku na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** cierpienia fizyczne i psychiczne wiążące się z wielokrotnymi i zbędnymi pobytami w szpitalu, koniecznością poddania się zabiegowi usunięcia martwicy z ręki. Sąd odmówił uwzględnienia faktu, że powódka będzie musiała się poddać dodatkowym zabiegom rehabilitacyjnym, stwierdzając, że „z opinii biegłego sądowego nie wynika, ażeby przysparzały one takiego bólu, który miałby wpływ na zakres doznanej krzywdy”.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powódka nie ma możliwości wykonywania w pełnym zakresie wyuczonego zawodu, kontynuuje natomiast na pół etatu prowadzenie działalności gospodarczej, zatrudniając w tym celu pracownika. Powódka nie wykazała jednak – co zostało wytknięte przez sąd – „zakresu prowadzonej działalności gospodarczej przed wypadkiem i po wypadku, liczby pracowników zatrudnionych przed wypadkiem i po wypadku, obniżenia dochodów z prowadzonej działalności na skutek wypadku. Nadto powódka znajduje się w wieku emerytalnym, co ma także wpływ na ocenę utraty możliwości wykonywania wyuczonego zawodu”.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** obecnie nadal istnieje szansa na skorygowanie niekorzystnego ustawienia dłoni, jednak trudno przewidzieć wynik takiego leczenia.

6.11. Upośledzenie czynności lewej ręki wraz z zaburzeniami adaptacyjnymi

Wyrok Sądu Rejonowego w Słubicach z 29.09.2010 r. (I C 311/09).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 12.000 zł (sąd orzekł, że zadośćuczynienie należy się „co najmniej” w dochodzonej wysokości).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 5600 zł

Kwota żądana – kwota zasądzona: 6400 zł – 6400 zł.

Powód (1)³⁷: kobieta.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

³⁷ Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy orzekł o sprawie dwóch poszkodowanych, zob. niżej sprawa 6.17.

Zdarzenie: kolizja drogowa.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** złamanie nasady bliższej kości ramiennej, zwichnięcie stawu ramiennego, stłuczenia klatki piersiowej, mnogie rany otwarte przedramienia, stłuczenia głowy, złamania guzka większego kości ramiennej lewej, stłuczenia kręgosłupa szyjnego, stłuczenia barku i klatki piersiowej, uszczerbek na zdrowiu 12,5%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** dolegliwości bólowe barku lewego, nasilające się szczególnie podczas wysiłków fizycznych, przy podnoszeniu przedmiotów, ograniczenie ruchomości w stawie barkowym lewym, w szczególności w odwodzie ramienia. Bóle i zawroty głowy, stany lękowe i nadpobudliwość nerwowa, zaburzenia snu, miernie nasilone zaburzenia adaptacyjne.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d. Należy przyjąć, że sąd łącznie omówił dolegliwości fizyczne i psychiczne oraz obecny tryb życia powódki.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.12. Złamanie prawego nadgarstka oraz wyrostka w kręgosłupie

Wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 28.12.2011 r. (I C 1113/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 30.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 100.000 zł – 30.000 zł.

Powód: kobieta, posiadająca niewielkie dochody.

Pozwany: spółka handlowa prowadząca sklep.

Zdarzenie: poślizgnięcie w sklepie skutkujące upadkiem.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 3% trwały uszczerbek na zdrowiu, uraz kręgosłupa lędźwiowego z bardzo dużym prawdopodobieństwem złamania wyrostków poprzecznych kręgu L2 i L3 po stronie prawej, ogólne potłuczenie, potłuczenie prawego nadgarstka.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** ból podczas upadku, konieczność zażywania leków przeciwbólowych przez 3–4 dni, nieznaczne bóle przez okres miesiąca.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** brak trwałych następstw.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** możliwość okresowych bolesności kręgosłupa podczas cięższych prac fizycznych połączonych z dźwiganiem ciężarów.

6.13. Złamanie prawej ręki w nadgarstku

Wyrok Sądu Rejonowego w Słubicach z 13.12.2011 r. (I C 89/11).

Uгода przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim z 27.03.2012 r. (V Ca 83/12).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia i uznanego za odpowiednie: 12.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 17.500 zł – 12.000 zł.

Powód: kobieta.

Pozwany: właściciel posesji, na której doszło do zdarzenia.

Zdarzenie: upadek na nieodśnieżonej posesji.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** trwałe uszczerbek – 18%, złamanie prawej ręki w nadgarstku bez przemieszczenia, gips 6 tygodni, w wyniku zdarzenia samoistne zerwanie prostownika kciuka prawej ręki.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność stosowania środków przeciwbólowych.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** w związku z opatrunkiem gipsowym brak możliwości wykonywania większości czynności dnia codziennego, do których potrzebne są sprawne obie ręce; brak możliwości dźwigania ciężarów powyżej 5 kg oraz wykonywania czynności precyzyjnych; ból przy chwytaniu.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** odzyskanie pełnej sprawności nie jest możliwe. Trwale osłabienie prostownika palców pierwszego i drugiego oraz ograniczenie ruchów nadgarstka.

6.14. Złamanie lewego ramienia

Wyrok Sądu Rejonowego w Mrągowie z 31.01.2012 r. (I C 42/11).

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 22.05.2012 r. (IX Ca 205/12).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia i uznanego za odpowiednie: 7500 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 15.000 zł – 7500 zł.

Odsetki: od daty wyrokowania.

Powód: kobieta.

Pozwany: gmina, przedsiębiorca zapewniający czystość w mieście, przy interwencji zakładu ubezpieczeń po stronie gminy.

Zdarzenie: upadek na nieodśnieżonej ulicy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** złamanie szyjki kości ramiennej lewej z odlamaniem guzka większego – trwałe uszczerbek na zdrowiu 5%, bez zakłócenia funkcji kończyny ani innych szczególnych dolegliwości.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** b.d.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d. Należy przyjąć, że sąd przyjął brak wpływu zdarzenia na obecne życie powódki.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d. Jw.

6.15. Zmiażdżenie prawej dłoni

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z 11.10.2011 r. (I C 219/09).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 22.12.2011 r. (I ACa 1221/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 30.000 zł (przy 80% przyczynieniu poszkodowanego, kwota uznana za miarodajną – 150.000 zł).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 45.000 zł – 30.000 zł.

Odsetki: od dnia następnego po dacie wyrokowania.

Powód: mężczyzna, 27 lat, w pełni sprawny.

Pozwany: pracodawca.

Zdarzenie: wypadek przy pracy. Powód, naruszając przepisy BHP, usiłował samodzielnie naprawić niezabezpieczoną maszynę do obróbki drewna, jego prawa ręka została wciągnięta przez mechanizm i zmiażdżona.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** trwały 70% uszczerbek na zdrowiu (ortopedyczny), konieczność amputacji kończyny górnej prawej na granicy 1/3 środkowej i bliższej ramienia; proces leczenia ortopedycznego powoda zakończony i nie wymaga kontynuacji; brak konieczności stosowania zabiegów rehabilitacyjnych. Ponadto konieczność okresowych kontroli w poradni zdrowia psychicznego z powodu zaburzeń psychicznych związanych z utratą prawej ręki oraz przyjmowania leków psychotropowych.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** hospitalizacja przez około miesiąc, konieczność stosowania leków przeciwbólowych przez 3 miesiące, rana kikuta ramienia prawego zagojona po upływie około miesiąca od urazu; konieczność leczenia w poradni zdrowia psychicznego. Podczas pobytu w szpitalu powód korzystał z konsultacji psychologicznych, zaś po opuszczeniu szpitala zaczął się leczyć w poradni zdrowia psychicznego z powodu zaburzeń związanych z utratą prawej ręki. Przed wypadkiem powód był praworęczny, w związku z czym po wypadku musiał przez kilka miesięcy uczyć się wykonywać wszystkie czynności lewą ręką. Konieczne było udzielanie mu pomocy przy wykonywaniu podstawowych czynności życia codziennego. Bezpośrednio po wypadku powód wstydził się swego kalectwa i niechętnie przebywał w towarzystwie innych osób. Poza tym cierpiał na stany depresyjne spowodowane problemami ze znalezieniem pracy. Stany te nasilały się zwłaszcza w okresie zimowym. Znaczne dolegliwości psychiczne: już podczas pobytu w szpitalu powód musiał korzystać z pomocy psychologa z powodu zaburzeń związanych z utratą prawej ręki, a jego stan psychiczny ulegał systematycznemu pogorszeniu. Powód nie akceptował swojej ułomności i niemożności znalezienia pracy dla osoby niepełnosprawnej. Niezależnie od leczenia w poradni zdrowia psychicznego uczęszczał także na prywatne wizyty psychologiczne. Zalecono mu zażywanie leków antydepresyjnych, które przyjmuje po dzień wyrokowania.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** wraz z upływem czasu powód przyzwyczał się do tego, że nie ma prawej ręki. Obecnie nie wymaga stałej pomocy ze strony osób trzecich i jest w stanie samodzielnie wykonywać czynności związane z życiem codziennym. Potrafi również prowadzić samochód nieprzystosowany do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Sporadycznie używa protezy otrzymanej w ramach ubezpieczenia zdrowotnego.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** brak niebezpieczeństwa innych negatywnych skutków wypadku, zwłaszcza w zakresie

ortopedycznym. Nie wiadomo, czy wystąpią jakieś dodatkowe skutki o charakterze psychologicznym związane z brakiem kończyny.

- ✓ **Szczególne okoliczności sprawy:** przyczynienie się poszkodowanego: sąd pierwszej instancji uznał, że stopień przyczynienia się powoda wynosi 80%, sąd drugiej instancji uwzględnił częściowo apelację powoda, obniżając stopień przyczynienia do 50%.

6.16. Amputacja trzech palców prawej ręki

Wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 14.03.2012 r. (I C 1481/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 80.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 5000 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 150.000 zł – 80.000 zł.

Powód: mężczyzna, 30 lat, w chwili zdarzenia bezdomny, korzystający z ośrodka pomocy społecznej.

Pozwany: gmina prowadząca ośrodek pomocy społecznej, prowadząca zatrudnienie socjalne.

Zdarzenie: wypadek przy pracy stolarskiej wykonywanej w ramach tzw. zatrudnienia socjalnego; instruktor zawodu skazany wyrokiem karnym za naruszenie zasad BHP.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 46% trwałego uszczerbku na zdrowiu, urazowa amputacja kciuka prawego na wysokości stawu śródrečno-palcowego oraz amputacja wskaziciela i palca środkowego prawego na wysokości paliczek podstawowych.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** znaczne cierpienia fizyczne przez 7 dni, mierne przez ok. 2 miesiące, oszpecenie.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powód jest zdolny do pracy jednoręcznej lewą ręką; prawą może wykonywać jedynie czynności pomocnicze niewymagające chwytu; może przytrzymywać czy przesuwać jakieś przedmioty prawym przedramieniem i dwoma palcami, które mu pozostały, utrudnienia w życiu codziennym, jednak brak konieczności pomocy osób trzecich, trudności w uprawianiu niektórych sportów.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** brak możliwości poprawy czynności prawej ręki, wskazana rehabilitacja psychologiczna, ewentualna proteza pełniłaby jedynie funkcję kosmetyczną.

6.17. Szpecące blizny w okolicach stawu barkowego

Wyrok Sądu Rejonowego w Słubicach z 29.09.2010 r. (I C 311/09).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 15.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 4000 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 11.000 zł – 11.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód (2): kobieta.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: kolizja drogowa.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** stłuczenie głowy, klatki piersiowej, stłuczenie dolnej części grzbietu i miednicy, stłuczenie kręgosłupa lędźwiowego z podejrzeniem złamania żebra po stronie prawej, rany szarpane tkanki miękkiej okolicy pachowej i ramieniowej lewej, stłuczenie barku lewego wraz z podejrzeniem stłuczenia płuc oraz reakcją sytuacyjną związaną ze zdarzeniem; trwały uszczerbek na zdrowiu 10%; bliznowate oszpecenie okolicy pachowej lewej, uniemożliwiające noszenie letniej odzieży odsłaniającej tę okolicę.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** ból w okolicy barkowej lewej połączony z ograniczeniem ruchomości w stawie barkowym. Okresowo bóle głowy, kręgosłupa lędźwiowego i klatki piersiowej. Przedłużająca się reakcja na stres pod postacią miernie nasilonych zaburzeń adaptacyjnych. Poczucie mniejszej wartości z powodu oszpecenia; zniechęcenie, bezradność i złość w związku z brakiem postępów w leczeniu.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** blizny występujące u powódki ograniczają funkcję stawu barkowego i oszpecają.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** blizny są uszczerbkiem trwałym i pozostaną na ciele powódki do końca życia; nie jest prawdopodobne, aby doszło do istotnej poprawy stanu zdrowia u powódki.

6.18. Poważne złamanie kręgosłupa na poziomie 11. i 12. kręgu, skutkujące porażeniem

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 25.10.2011 r. (I C 132/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 280.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 90.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 190.000 zł – 190.000 zł.

Powód: 29 lat, wykształcenie podstawowe, pracujący dorywczo, czynnie uprawiający sport.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy, powód był pasażerem.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 100% uszczerbek na zdrowiu, utrwalone i nieodwracalne zmiany wynikające ze zwicznienia kręgosłupa na poziomie Th11–Th12 z następowym porażeniem kończyn dolnych oraz nietrzymaniem moczu i stolca.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** bardzo silne dolegliwości bólowe związane z doznanymi obrażeniami, zabiegami operacyjnymi, z niewygojonymi tkankami oraz będące wyrazem zmian degeneracyjnych zachodzących w układzie nerwowym; konieczność zażywania silnych środków przeciwbólowych; objawy lęku, niepokoju, stanów obniżonego nastroju czy żalu i złości.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** początkowo całodobowa opieka ze strony rodziny, konieczność korzystania z wózka inwalidzkiego, orzeczoney

znaczny stopień niepełnosprawności, konieczność stałej rehabilitacji, specjalistycznego żywienia, stałe ocewnikowanie, konieczność systematycznego zażywania leków. Powód wymagał i nadal wymaga stałej opieki osób trzecich w spełnianiu wielu funkcji życiowych. Wymiar czasowy tej opieki był zmienny. Przez okres około 6 miesięcy od wypadku powód był całkowicie zależny od otoczenia, a wymiar czasowy opieki sięgał 24 godzin na dobę. Przez następne miesiące wymiar dobowy opieki zmniejszał się stopniowo. W chwili obecnej powód wymaga opieki osób trzecich przez około 6 godzin dziennie. Powód wymaga stałej rehabilitacji. Zasadniczym jej celem powinno być podtrzymywanie istniejącej sprawności, zapobieganie zmianom wtórnym, działania przeciwbólowe i dalsza adaptacja do niepełnosprawności.

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** zmiany nieodwracalne, możliwe, że będą się pogłębiać.

6.19. Skręcenie kręgosłupa na odcinku szyjnym

Wyrok Sądu Rejonowego w Koninie z 23.12.2011 r. (I C 151/11).

Wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z 23.03.2012 r. (I Ca 76/12).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 36.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 4000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 32.000 zł – 32.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: mężczyzna.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy skutkujący skręceniem kręgosłupa szyjnego.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** skręcenie w odcinku szyjnym kręgosłupa oraz pourazowy zespół szyjny korzeniowy; uszczerbek na zdrowiu w łącznej wysokości 20%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** powód odczuwał dolegliwości bólowe, które stopniowo zmniejszały się wraz z upływem czasu. Początkowo, przez 3–4 tygodnie, odczuwał bóle na poziomie 6–7 w 10-stopniowej skali bólu. Obecnie u powoda utrzymują się dolegliwości bólowe.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powód nie może wykonywać gwałtownych ruchów, musiał również zaprzestać aktywności sportowej oraz ograniczyć pracę w charakterze instruktora nauki jazdy.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** dobre, jednak powód dożywnotnio wymaga stałej, okresowej (co 3–4-miesięcznej) rehabilitacji.

6.20. Złamanie dwóch trzonów kręgosłupa

Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 26.08.2010 r. (I C 620/09).

Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 21.12.2010 r. (I ACa 1217/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 25.000 zł (Sąd Okręgowy przyjął 50% przyczynienie).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 10.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 30.000 zł – 15.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: mężczyzna, przedsiębiorca budowlany.

Pozwany: osoba fizyczna.

Zdarzenie: upadek z niezabezpieczonego poddasza.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** złamanie kompresyjne trzonów kręgosłupa L-1 i L-2. W szpitalu powód zaopatrzony został w gorset ortopedyczny Jevetta, który utrzymano przez 5 miesięcy. Trwały uszczerbek na zdrowiu powoda związany z wypadkiem z 25.08.2008 r. wynosi 11%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** skutki urazu doznanego 25.08.2008 r. uległy wygojeniu zarówno w zakresie elementów kostnych kręgosłupa, jak i mięśniowo-więzadłowych,
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** Brak trwałego wpływu na tryb życia powoda, w związku z całkowitym wyleczeniem.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** skutki urazu nie będą miały istotnego wpływu na stan zdrowia powoda w przyszłości.

6.21. Otwarte skomplikowane złamanie kości udowej i piszczelowej

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 12.09.2011 r. (I C 182/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 90.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 90.000 zł – 90.000 zł.

Powód: emeryt górniczy, aktywny, zdrowy.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** otwarte złamania przez- i nadkłykciowe kości udowej lewej, złamania kostki przyśrodkowej i tylnego brzegu piszczeli lewej, stłuczenia klatki piersiowej i płuca prawego oraz rany szarpane grzbietu lewej ręki. Obecny stan zdrowia powoda jest stabilny, niemniej z powodu doznanych urazów występuje dysfunkcja ruchowa i podporowa lewej kończyny dolnej, a także zespół bólowy, skrócona o 3 cm lewa kończyna dolna oraz brak możliwości czynnego zgięcia lewego stawu kolanowego, okresowe zaburzenia oddychania; trwały uszczerbek na zdrowiu sięgający 31%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** po opuszczeniu szpitala, z uwagi na ograniczenia ruchowe, powód wymagał opieki przez blisko 5 miesięcy. Obecnie powód nadal korzysta z pomocy przy zakupach, przygotowaniu posiłków czy sprzątaniu. Kilka razy dziennie powód przyjmuje leki przeciwbólowe, zazwyczaj jednorazowo po kilka tabletek. Jediną możliwą aktywnością powoda jest wyjście przed dom i siedzenie tam na ławeczce.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** stan narządu ruchu wpływa na upośledzenie

zdolności lokomocyjnych powoda oraz możliwość dłuższego przebywania w pozycji stojącej. Niezbędna jest częściowa pomoc drugiej osoby w spełnianiu czynności dnia codziennego, przez co utrudnione jest pełnienie niektórych funkcji społecznych i zawodowych; powód zaniechał intensywnych kontaktów towarzyskich.

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** niepewne, nieprawdopodobne, by powód odzyskał sprawność porównywalną do tej sprzed wypadku; możliwa progresja dysfunkcji i zwiększenie dolegliwości bólowych.

6.22. Złamanie kości udowej

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z 6.02.2012 r. (I C 1051/10).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10.05.2012 r. (I ACa 382/12).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 15.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 40.000 zł – 15.000 zł.

Odsetki: od daty doręczenia pozwu.

Powód: kobieta, 65 lat, bez trudności w poruszaniu się.

Pozwany: właściciel nieruchomości, na której doszło do zdarzenia.

Zdarzenie: złamanie nogi wskutek upadku na oblodzonym chodniku.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** powódka była hospitalizowana 5 dni w związku ze stwierdzonym wieloodłamowym złamaniem kości udowej prawej. W trakcie operacji dokonano repozycji złamania przez- i podkrętarzowego kości udowej prawej i stabilizacji gwoździem Gamma; trwałe uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi 10%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** przez około 2 tygodnie od opuszczenia szpitala powódka w ogóle nie wstawała z łóżka. Po tym okresie zaczęła poruszać się po domu na wózku inwalidzkim, a następnie przy pomocy chodzika. Po około 3 miesiącach od wypadku zaczęła poruszać się przy pomocy dwóch kul łokciowych. Tak poruszała się przez około 6 miesięcy, a następnie zaczęła się poruszać o jednej kuli łokciowej. W związku z nasilającym się stresem powypadkowym powódka zgłosiła się do psychologa. Psycholog zalecił jej pozostawanie pod opieką psychologiczną do czasu odzyskania równowagi emocjonalnej.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** bezpośrednio po opuszczeniu szpitala powódka korzystała z pomocy rodziny przy wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego; w chwili wyrokowania powódka, z uwagi na trudności w poruszaniu się i utykanie, nadal używała jednej kuli łokciowej. Odczuwa ból w okolicy prawego uda, zwłaszcza przy zmianie pogody, w związku z czym codziennie zażywa leki przeciwbólowe i osłonowe. Nie wykonuje już żadnych prac w gospodarstwie rolnym, hodowane wcześniej zwierzęta musiała sprzedać. Samodzielnie wykonuje czynności dnia codziennego takie jak przygotowywanie posiłków czy sprzątanie mieszkania, choć w dalszym ciągu napotyka przy ich wykonywaniu

na trudności związane z niemożnością przenoszenia przedmiotów czy klękaniem.

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** proces leczenia został zakończony, lecz skutki urazu powódka będzie odczuwała do końca życia. Materiał zespalający złamanie nie zostanie powódce usunięty, gdyż regułą jest, że pacjentom w wieku powódki pozostawia się go do końca życia.

6.23. Złamanie kości udowej z przemieszczeniem

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 24.06.2010 r. (I C 429/09).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 40.000 zł (przy przyjętym przez sąd 50% przyczynieniu poszkodowanego).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 90.000 zł – 40.000 zł.

Rodzaj uszczerbku: poważne złamanie nogi.

Powód: mężczyzna, 50 lat, rencista, cukrzyk, leczący się z powodu otyłości.

Pozwany: spółdzielnia mieszkaniowa.

Zdarzenie: upadek na nieodśnieżonym chodniku skutkujący złamaniem kości udowej z przemieszczeniem, następnie powikłania związane z zakażeniem bakteriami gronkowca (sąd przyjął brak normalnego związku przyczynowego między upadkiem a powikłaniami).

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** trwały uszczerbek powoda na zdrowiu z powodu złamania i zakażenia wynosi 60%. Sąd uznał jednak, że pozwana spółdzielnia nie może ponosić odpowiedzialności za pooperacyjne powikłania wywołane zakażeniem. Samo złamanie sąd ocenił na 40% uszczerbek na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** skutek samego złamania, bez uwzględnienia powikłań, proces leczenia trwałby około 6 miesięcy, powód zostałby poddany dwa razy zabiegom operacyjnym, a także rehabilitacji, przy czym sąd odnotował, że idealna repozycja nie zawsze jest możliwa, a także to, że nie można wykluczyć, iż na skutek samego złamania, gdyby nie doszło do zakażenia, proces leczenia byłby dłuższy z uwagi na schorzenia samoistne powoda (co jest jednak niekonsekwentne – albo stanowi to normalne następstwo, albo nie).
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d. (brak hipotetycznego modelu sytuacji, jaka by zaistniała, gdyby nie powikłań).
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d. (brak hipotetycznego modelu sytuacji, jaka by zaistniała, gdyby nie powikłań).
- ✓ **Szczególne okoliczności sprawy:** 50% przyczynienie się poszkodowanego.

6.24. Złamanie kości piszczelowej i strzałkowej

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 28.02.2012 r. (XXIV C 67/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 115.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 15.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 100.000 zł – 100.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: kobieta, 55 lat, aktywna zawodowo.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek komunikacyjny.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** złamanie kłykcia bocznego kości piszczelowej prawej z przemieszczeniem, złamanie bliższego końca kości strzałkowej prawej oraz potłuczenia ogólne. Trwały uszczerbek na zdrowiu doznany przez powódkę na skutek wypadku z punktu widzenia ortopedycznego kształtuje się następująco: ograniczenie ruchomości – 10%, koślawość i skrócenie kończyny – 10%, złamanie piszczeli – 10% (łącznie: 30%).
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** powódka czuje się odizolowana społecznie – zarówno z powodu utraty możliwości wykonywania pracy zawodowej, jak i znacznego ograniczenia kontaktów towarzyskich. Przejawia reakcje depresyjno-lękowe objawiające się m.in. płaczliwością, utratą apetytu. Począwszy od stycznia 2011 r. powódka pozostaje pod opieką poradni zdrowia psychicznego i przyjmuje leki psychotropowe. „Na skutek wypadku (...) doznała poważnych obrażeń ciała, których leczenie było długotrwałe i bolesne. Powódka miała znaczne ograniczenia w poruszaniu się – przez wiele miesięcy była w stanie chodzić o kulach tylko po mieszkaniu. (...) Do chwili obecnej nie jest w stanie przemieszczać się na dłuższe dystanse, powódka nie ma samochodu i w razie konieczności dalszych wyjazdów uzależniona jest od pomocy osób trzecich. Powódka nadal ma trudności z wykonywaniem niektórych czynności dnia codziennego i musi korzystać z pomocy córki. Trwały uszczerbek na zdrowiu odniesiony przez poszkodowaną wynosi 30%, zaś rokowania na przyszłość są niepomyślne. Powódka doznała skrócenia prawej nogi, które przyczynia się do utykania, a także stanowi defekt estetyczny. Istotnym elementem krzywdy jest utrata przez poszkodowaną możliwości wykonywania pracy zawodowej. (...) Praca zawodowa była istotnym elementem jej życia i przynosiła jej dużo satysfakcji. Częściowa niezdolność do pracy (...) uniemożliwia jej całkowicie wykonywanie zawodu pielęgniarki. Wypadek wywołał u powódki również poważne konsekwencje psychiczne: jej stan psychiczny pogorszył się w takim stopniu, że potrzebowała pomocy psychologa i psychiatry. Do chwili obecnej – pomimo upływu 2 lat od wypadku – powódka pozostaje pod opieką Poradni Zdrowia Psychicznego i zażywa leki psychotropowe”.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** Powódka jest w stanie chodzić bez kul tylko na krótkie odległości, nie jest w stanie samodzielnie pokonywać dłuższych dystansów. Pozostawanie dłużej w jednej pozycji wywołuje u poszkodowanej ból nogi i trudności ze wstawaniem.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** stan zdrowia powódki nie rokuje poprawy, rokowania dotyczące jej stanu zdrowia są raczej negatywne i należy się spodziewać pogorszenia istniejącego stanu.

6.25. Skręcenie kolana

Wyrok Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 7.03.2012 r. (I C 316/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 11.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 11.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 6000 zł – 0 zł.

Powód: mężczyzna.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek drogowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** skręcenie kolana z nadłamaniem rzepki skutkujące 11% stałym uszczerbkiem na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** dolegliwości związane z intensywną rehabilitacją, przyjmowanie leków przeciwbólowych.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.26. Zmiażdżenie lewej stopy

Wyrok Sądu Rejonowego w Koninie z 21.09.2009 r. (I C 308/09).

Wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z 12.03.2010 r. (II Ca 56/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 40.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 5000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 50.000 zł – SR: 50.000 zł, SO: 35.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: mężczyzna, 30 lat.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** powód został przewieziony do szpitala, gdzie przebywał 17 dni. Stwierdzono u niego złamanie otwarte drugiego i trzeciego stopnia kości śródstopia lewego oraz złamanie paliczek podstawowych palców trzeciego i czwartego, a także uszkodzenie tkanek miękkich – „zmiażdżenie stopy”. Uraz doprowadził do powstania stawu rzekomego trzeciej kości śródstopia lewego, powstania blizny grzbietu stopy długości 11 cm, zaburzeń ukrwienia oraz ruchomości palca czwartego. W przyszłości nie nastąpi zrost trzeciej kości śródstopia, a jego uzyskanie przez leczenie operacyjne jest wątpliwe. Z uwagi na małe ukrwienie czwartego palca istnieje prawdopodobieństwo jego amputacji. Łączny uszczerbek na zdrowiu powoda wyniósł 15%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** „Powód przebywał w szpitalu i miał przeprowadzany zabieg operacyjny. Przez okres trzech miesięcy nie był samodzielny i musiał korzystać z pomocy osób trzecich. Utracił zdolność do pracy zarobkowej. Doznał zeszpecenia ciała. Był poddany długotrwałemu leczeniu.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** Konieczność rezygnacji z uprawiania sportu (piłki nożnej).

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** Możliwa amputacja czwartego palca lewej stopy.

6.27. Złamanie kości piętowej i uszkodzenie palców lewej dłoni

Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 26.05.2011 r. (II C 208/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 70.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 70.000 zł – 70.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: kobieta.

Pozwany: przedsiębiorca, wykonujący prace remontowe u powódki.

Zdarzenie: wadliwy montaż mebli skutkujący ich zawaleniem na powódkę, rana pięty i środkowego palca lewej ręki.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** wieloodłamowe śródstawowe złamanie kości piętowej lewej z uszkodzeniem i pourazowymi zmianami zwyrodniającymi dolnego stawu skokowego oraz przecięcie ścięgien zginaczy palca trzeciego ręki lewej. Trwały uszczerbek na zdrowiu – 23%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** w 2009 r. powódka przeszła operację pięty. Nierówności w dolnym stawie skokowym powodujące pourazowe zmiany zwyrodniające. Każdy krok powódki powoduje ból w stopie i nie da się określić, czy uda się w przebiegu dalszego leczenia ten ból wyeliminować. Konieczność zażywania środków przeciwbólowych i poruszania się przy użyciu kul łokciowych.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** sztywność palca utrudnia wykonywanie codziennych czynności. Pozwana czuje się okaleczona i odrzucona przez rodzinę przez to, że nie jest w stanie pomagać np. w opiece nad wnukami. Wypadek przekreślił możliwość powrotu pozwanej do aktywności zawodowej.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** u powódki występuje upośledzenie sprawności ręki i nie należy się spodziewać pełnej zdolności ruchowej palca trzeciego.

6.28. Perforacja gardła

Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 23.11.2010 r. (I C 1394/06).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 13.07.2011 r. (I ACa 57/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 220.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 300.000 zł – SO: 0 zł, SA: 220.000 zł.

Powód: mężczyzna, w dacie zdarzenia 46-letni, dochody przekraczające 300.000 zł.

Pozwany: szpital, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: bez poinformowania pacjenta o innych możliwych metodach leczenia wobec powoda zastosowano inwazyjną technikę medyczną, która doprowadziła do perforacji gardła i licznych powikłań zdrowotnych; przez zbyt wczesne wypisanie

ze szpitala powód został narażony na dodatkowe operacje i dolegliwości, co zagrażało jego życiu.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** trwały 40% uszczerbek na zdrowiu, rozległe i liczne blizny na szyi, klatce piersiowej i śródbrzuszu, zanik mięśni, ograniczenie ruchomości w prawym barku.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** średnie dolegliwości bólowe przez rok i 3 miesiące, w tym czasie całkowita niezdolność do pracy. Ponadto niebezpieczne dla życia napady duszenia się, zaburzenia oddychania i połykania, połączone z zaburzeniami lękowymi i cierpieniami bólowymi, dolegliwości w związku z przebyciem 9 wysokospecjalistycznych operacji, długotrwałe odżywianie przez gastrostomię, ograniczenia ruchów głowy i stawu barkowego z zeszpeceniami ciała w postaci rozległych blizn, konieczność ciągłej rehabilitacji, stale obniżony nastrój, konieczność korzystania z psychoterapii i farmakoterapii.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** ograniczenie działalności zarobkowej.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.29. Amputacja nerki

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 9.12.2011 r. (I C 353/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 80.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 20.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 120.000 zł – 60.000 zł.

Powód: kobieta, 60 lat, na emeryturze, przed wypadkiem przeżyła 3 operacje, korzystała z fachowej pomocy psychologicznej w związku ze śmiercią dziecka.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: skutek gwałtownego hamowania autobusu jego pasażerka (powódka) uderzyła w poręcz plecami na wysokości żeber i nerki, co doprowadziło do ciężkiego urazu.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** operacyjne usunięcie nerki prawej. Łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi 50%: uszkodzenie powłok brzusznych – 10% oraz utrata nerki w sytuacji upośledzenia drugiej – 40% (pogorszenie funkcji nerki nastąpiło u osoby w średnim wieku, gdzie sprawność pozostałej nerki jest zawsze upośledzona z racji wieku).
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** znaczne nasilenie i długotrwałość dolegliwości bólowych. Po operacji, w związku ze stłuczeniem żebra, powódka także odczuwała duży ból. Rozmiar cierpień powódki był znaczny z uwagi na fakt operacji jamy brzusznej. Fakt rozległego rozcięcia jamy brzusznej upośledził sprawność ruchową na kilka tygodni. Konieczność korzystania z pomocy psychologicznej i psychiatrycznej w związku ze stanami lękowymi. W chwili wyrokowania powódka była w stanie podróżować komunikacją w przypadkach przymusowych.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** fakt utraty nerki nie wpływa na zmianę codziennego życia powódki ani nie wymaga stosowania specjalnej diety. Doznane obrażenia, jeśli chodzi o funkcję nerki, nie powodują ograniczeń

w sposobie wypoczynku powódki. Fakt nieznacznego obniżenia funkcji nerki nie wpływa na zmianę trybu codziennego życia.

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** utrata jednej nerki może skutkować pogorszeniem stanu zdrowia po kilku lub kilkunastu latach.

6.30. Amputacja nerki

Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 22.07.2011 r. (I C 1226/09).

Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 9.11.2011 r. (I ACa 1098/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 100.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 36.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 164.000 zł – SO: 114.000 zł, SA: 64.000 zł.

Powód: chłopic, 10 lat.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** konieczność nefrektomii (usunięcia nerki lewej) – 35% uszczerbek na zdrowiu. Umiarkowany stopień niepełnosprawności. Sąd pierwszej instancji: utrata nerki stanowi dla młodego człowieka szczególnie uszczerbek, gdyż co prawda bez nerki można żyć, nie odczuwając poważniejszych dolegliwości, jednak każda poważniejsza choroba nerek stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia. Sąd drugiej instancji: utrata nerki nie wiąże się dla powoda z żadnymi negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi, jako że jego prawa nerka funkcjonuje prawidłowo, a sam fakt nieposiadania jednej nerki nie powoduje niewydolności nerki drugiej.

6.31. Amputacja jedyne go płata tarczycy

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z 28.07.2011 r. (I C 587/10).

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 24.11.2011 r. (I ACa 1101/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 36.000 zł (kwota uznana za „odpowiednią” – 40.000 zł, zasądzona kwota ograniczona ze względu na udział własny szpitala wynikający z umowy ubezpieczenia).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 280.000 zł – 0 zł – 36.000 zł.

Odsetki: od daty wniesienia pozwu.

Powód: kobieta, ok. 20 lat.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: powódce usunięto niewłaściwy płat tarczycy, w związku z tym zdarzeniem na rzecz powódki w 2005 r. zostało zasądzone już zadośćuczynienie, w obecnym postępowaniu powódka dochodziła naprawienia nowych następstw wskazanego zdarzenia – konieczności operacyjnego usunięcia jedyne go pozostałego płata tarczycy (wobec wykrycia komórek rakowych) oraz jodoterapii.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** całkowita i nieodwracalna niedoczynność tarczycy u powódki.

- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** dolegliwości związane z jodoterapią: osłabienie, opuchlizna, bóle i zawroty głowy Sąd Apelacyjny: „Były one [dolegliwości] związane przede wszystkim z pięcioletnią jodoterapią, której została powódka poddana w lipcu 2009 r. Wtedy musiała odstawić leki hormonalne, co spowodowało złe jej samopoczucie, w tym osłabienie, opuchnięcie, bóle i zawroty głowy. Po jodoterapii utrzymywały się u powódki wspomniane dolegliwości, ponieważ przez okres jednego miesiąca stopniowo zwiększała ona dawkę leków hormonalnych, tak aby dojść do dawki docelowej”. Sądy podkreśliły również fakt poniesienia cierpienia fizycznych dotyczących uzyskania informacji o złośliwym charakterze zmian w prawym płacie tarczycy, co „mając na względzie młody wiek powódki, nie pozostało bez wpływu na jej doznania emocjonalne”.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powódka musi codziennie przyjmować leki hormonalne, 2–4 razy w roku wykonywać badania TSH, przeciętnie 2–3 razy w roku zgłaszać się na wizytę u endokrynologa oraz co 6 miesięcy zgłaszać się na kontrolne badania onkologiczne; obecny stan zdrowia powódki jest dobry i nie wpływa w żadnym stopniu na jej zdolność do wykonywania zatrudnienia w wyuczonym przez nią zawodzie. Powódka nie musi stosować specjalnej diety.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** perspektywy pełnego wyleczenia powódki (w zakresie nowotworu) pod warunkiem stosowania przez nią terapii hormonalnej przez 10 lat po operacji.

6.32. Perforacja poprzeczniczy z powikłaniami operacyjnymi

Wyrok Sądu Rejonowego w Pruszkowie z 10.12.2010 r. (I C 23/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 25.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 20.000 zł – 20.000 zł.

Odsetki: od daty doręczenia pozwu.

Powód: męczyzna, kierownik budowy.

Pozwany: mężczyzna.

Zdarzenie: pozwany (skazany wyrokiem karnym) zaatakował powoda ostrym narzędziem, w sprawie karnej orzeczono nawiązkę 5000 zł.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** rana kłuta o długości 2 cm i głębokości 4 cm, przedziurawienie poprzeczniczy, operacja szycia poprzeczniczy spowodowała wystąpienie przepukliny, ustalony 30% uszczerbek na zdrowiu, w tym 20% w wyniku przepukliny.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność przeprowadzenia dwóch operacji (zszycia poprzeczniczy i usunięcia przepukliny), 10-dniowy pobyt w szpitalu tuż po zajściu i 4-dniowa hospitalizacja w związku z operacją przepukliny, konieczność rezygnacji przez powoda z pracy na prawie 2 miesiące bezpośrednio po zdarzeniu i prawie miesiąc w związku z operacją przepukliny.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** sąd przyjął brak istotnych i długotrwałych ograniczeń w funkcjonowaniu powoda na przyszłość; „powód nie wykazał

(...), iż niedogodność wynikająca z posiadania przepukliny wpłynęła w znaczący sposób na zmianę jego trybu życia”.

- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.33. Perforacja esicy

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza z 13.04.2012 r. (I C 410/09).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 20.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 50.000 zł – 20.000 zł.

Powód: kobieta, 72 lata, lecząca się z powodu choroby wieńcowej oraz chorób przewodu pokarmowego.

Pozwany: zakład opieki zdrowotnej, przy interwencji zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: wadliwie przeprowadzona kolonoskopia skutkująca perforacją esicy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** b.d.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność operacyjnego zszycia esicy, konieczność płukania i drenarzu otrzewnej, powikłania po drugiej operacji, niewydolność oddechowa – konieczność przeniesienia na oddział intensywnej opieki, tam sztuczna wentylacja i żywienie pozajelitowe, ostra niewydolność nerek. Powódka przez wiele miesięcy nie miała zrekonstruowanego jelita, jego funkcje pełnił worek stomijny, przepuklina pooperacyjna, leczona operacyjnie. Ponowne leczenie szpitalne (zachowawcze) z powodu nawrotu dolegliwości bólowych brzucha. Konieczność przyjmowania leków przeciwbólowych w związku z dolegliwościami bólowymi.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** po powrocie z leczenia szpitalnego powódka nie mogła się samodzielnie poruszać, dopiero po pewnym czasie zaczęła chodzić przy pomocy balkonika. Korzystała z rehabilitacji. Bardzo schudła. Wymagała pomocy osób trzecich przy codziennych czynnościach. Od pewnego czasu może się samodzielnie poruszać, może wyjść na spacer. Konieczność diety warzywno-mięsnej, spożywania lekkostrawnych posiłków.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.34. Poważny uraz głowy i kręgosłupa

Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 20.01.2011 r. (I C 584/09).

Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13.07.2011 r. (I ACa 675/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 160.000 zł (sąd uznał za dopuszczalną nawet kwotę 170.000 zł).

Kwota wypłacona dobrowolnie: 20.000 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 150.000 zł – SO: 80.000 zł, SA: 140.000 zł.

Powód: kobieta, 25 lat, tancerka.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek komunikacyjny.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** zerwanie skóry głowy i odsłonięcie kości czaszki (oskalpowanie), uraz kręgosłupa szyjnego i lewej ręki, uraz głowy ze wstrząśnieniem mózgu, nadkruszenia i pęknięcia zębów, choroba Hashimoto, łączny trwały uszczerbek na zdrowiu – 37%.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** dwukrotny pobyt w szpitalach przez ponad 3 tygodnie, długotrwałość leczenia ropiejącej rany głowy, liczba i rodzaj zabiegów stomatologicznych i towarzyszący zabiegom ból. Skutki psychiczne: trudności w komunikacji werbalnej (jąkanie się), obniżenie nastroju, bezsenność oraz utrzymujące się do chwili obecnej dolegliwości bólowe głowy, co niewątpliwie ma wpływ na ocenę zakresu krzywdy. Cierpienia związane z niepowodzeniami leczenia utraty skóry i owłosienia głowy. Głowa pokryta jest bliznami, obszary łysiny utrzymują się na czubku głowy i w okolicach czoła.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** utrata możliwości wykorzystania uzdolnień tanecznych.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** ze względu na doznane obrażenia kręgosłupa jest obecnie niemożliwe kontynuowanie występowania w zawodach tanecznych.

6.35. Złamanie kości skroniowej

Wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 17.04.2012 r. (I C 496/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 10.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 7000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 6000 zł – 3000 zł.

Odsetki: od daty wyrokowania.

Powód: kobieta.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek komunikacyjny.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** stłuczenie głowy, wstrząśnienie mózgu, złamanie kości skroniowej lewej; uraz głowy z krótkotrwałą utratą przytomności oraz niepamięcią wsteczną; silne potłuczenie; zespół bólowy głowy pourazowy, reakcja nerwicowa neurasteniczna, 5% uszczerbku na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** leczenie w poradni zdrowia psychicznego z powodu przewlekłej reakcji na stres i zaburzeń lękowych. Zaburzenia koncentracji, uwagi, pamięci oraz labilność emocjonalna. Duża intensywność odczuwanego bólu bezpośrednio po samym urazie.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d.
- ✓ **Rokowania na przyszłość:** dobre.

6.36. Złamanie kości twarzoczaszki (nosa, kości czołowej)

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 15.03.2012 r. (I C 873/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 30.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 50.000 zł – 30.000 zł.

Powód: mężczyzna, 20 lat, bezrobotny.

Pozwany: mężczyzna, 18 lat, bezrobotny.

Zdarzenie: pobicie, pozwany skazany wyrokiem karnym.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** w wyniku pobicia powód doznał wstrząśnienia mózgu, wieloodłamowego złamania kości nosowych, złamania kości czołowej na poziomie dna zatok czołowych, istniało u niego podejrzenie złamania kości przyśrodkowej zatok szczękowych, wstrząśnienia mózgu, wieloodłamowego złamania kości nosowych, złamania kości czołowej na poziomie dna zatok czołowych, podejrzenie złamania ścian przyśrodkowych zatok szczękowych; w późniejszym okresie hospitalizacja z powodu ostrego zapalenia zatok, konieczność oczyszczenia zatok, konieczność operacji korekcyjnej przegrody nosa oraz operacji plastycznej nosa, farmakoterapii.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** b.d.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** w wyniku doznanego urazu u powoda pozostała trwale uszkodzenia twarzoczaszki, w szczególności zatok obocznych nosa z różnym nasileniem z powodu zaostrzeń przewlekłego stanu zapalnego. Ogólny stan samopoczucia powoda jest dobry, nie wpływa na codzienne funkcjonowanie, powód w szczególności kontynuuje aktywność sportową.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** orzeczony lekki stopień niepełnosprawności, powód został uznany za osobę zdolną do pracy, lecz z ograniczeniem wysiłku fizycznego i w środowisku niezapyłonym.

6.37. Szpecące blizny na twarzy dziecka

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z 25.01.2012 r. (VI C 1302/120).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 40.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 25.000 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 50.000 zł – 15.000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: dziewczynka, 3 lata, energiczna.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** 8% trwałego uszczerbku na zdrowiu; dobrze widoczne blizny: w okolicy czołowej prawej, łuku brwiowego i powieki prawej o wymiarach 3 cm × 2 cm oraz blizna znacznej części prawego policzka widoczna, szpecąca o wymiarach 4 cm × 4 cm. Objawy stresu pourazowego manifestujące się zaburzeniami emocjonalnymi, głównie lękowymi, w chwili wyrokowania w mniejszym nasileniu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** konieczność operacyjnego usunięcia 20 kawałków szkła i założenia ok. 60 szwów, codziennych zmian

opatrunków przez miesiąc, przyjmowania leków. Powódka boi się samochodu, ma koszmary senne, nie akceptuje swojego wyglądu, ciągle czuje strach, odczuwa lęk przed hałasem.

- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** powódka często bawi się sama. Nie chce chodzić do przedszkola, bo dzieci śmieją się z jej twarzy. Ograniczenia w ekspozycji twarzy na słońce.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** blizny na twarzy pozostaną jej na zawsze. Operacje plastyczne mogą co najwyżej zmniejszyć ich widoczność. Rokowanie dotyczące całkowitego ustąpienia zespołu stresu pourazowego nie jest możliwe, zaburzenia mogą utrzymywać się bardzo długo i nie można wykluczyć, że będą miały negatywny wpływ na rozwój osobowości powódki, tym bardziej że ciągle pozostaje widoczne okaleczenie twarzy.

6.38. Wstrząśnienie mózgu w związku z pobiciem

Wyrok Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 31.01.2012 r. (I C 123/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 5000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 50.000 zł – 5000 zł.

Powód: kobieta, 80 lat.

Pozwany: kobieta, 35 lat.

Zdarzenie: naruszenie nietykalności cielesnej, kilkukrotne uderzenie dłonią w głowę, szarpanie.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** wstrząśnienie mózgu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** b.d.
- ✓ **tryb życia po zdarzeniu:** b.d.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.39. Utrata węchu i częściowo smaku

Wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z 1.02.2012 r. (I C 335/11).

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 29.05.2012 r. (IX Ca 243/12).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 60.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 10.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 65.000 zł – 50.000 zł.

Powód: kobieta, młoda, w trakcie zdarzenia poddawana leczeniu onkologicznemu.

Pozwany: gmina, przy udziale zakładu ubezpieczeń.

Zdarzenie: poślizgnięcie na nieodśnieżonym i oblodzonym chodniku, skutkujące urazem głowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** stłuczenie płata skroniowego po stronie prawej, występowanie krwi na namiocie mózdzku, zwłaszcza po stronie prawej, oraz obecność krwinka śródmózgowego w warstwach podstawnych prawego płata skroniowego o wymiarach 2,2 cm × 2,0 cm.

Powódka całkowicie utraciła węch (anosemia), zaburzenie zmysłu smaku – odczuwanie tylko gorzkiego i słodkiego smaku. Zespół nerwicy pourazowej o znacznym nasileniu. Trwały uszczerbek na zdrowiu – 15%, w tym: zespół nerwicy pourazowej – 10%, anosemia – 5%.

- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** istotne dyskomfort i frustracja związane z utratą węchu, zawroty i silne bóle głowy, zmienność nastrojów, wzmożona płaczliwość oraz wybuchy złości, zaburzenia snu, strach przed dalszymi negatywnymi następstwami urazu.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** „w ocenie sądu utrata zmysłu powonienia jest wyjątkowo dotkliwa. Powódka nie będzie mogła poczuć wielu zapachów, które nie tylko sprawiają przyjemność, ale też umożliwiają normalne funkcjonowanie. Takie upośledzenie organizmu wydaje się być dużą niedogodnością szczególnie w kontekście, iż powódka jest młodą kobietą dbającą o swój wygląd”, „na skutek utraty węchu nie odczuwa także wszystkich smaków (...), co w sposób oczywisty upośledza także powódkę w zakresie choćby gotowania”.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** powódka prawdopodobnie nie odzyska węchu, ryzyko powikłań w postaci skroniowych napadów padaczkowych lub zespołu psychoorganicznego, otępienno-charakteropatycznego.

6.40. Niewielkie zaburzenia lękowo-urazowe

Wyrok Sądu Rejonowego w Koninie z 19.11.2010 r. (I C 384/10).

Wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z 8.04.2011 r. (II Ca 16/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 5000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 3200 zł.

Kwota żądana – zasądzona: 20.000 zł – 1800 zł.

Odsetki: od wniesienia pozwu.

Powód: męczyzna.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: kolizja drogowa.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** ogólne potłuczenia ciała – nieskorzystanie z pomocy lekarskiej; w związku z zaburzeniami lękowo-urazowymi 5 wizyt u psychiatry; 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** poczucie niepokoju i bezsenność związane z zaburzeniami lękowo-urazowymi.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** przejściowy brak możliwości prowadzenia samochodu, konieczność leczenia psychiatrycznego.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** b.d.

6.41. Zespół depresyjny na tle urazu nogi

Wyrok Sądu Rejonowego w Żywcu z 3.11.2011 r. (I C 21/11).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 63.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 14.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 49.000 zł – 49.000 zł.

Odsetki: od wniesienia pozwu.

Powód: mężczyzna, 82 lata, sprawny fizycznie.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek drogowy – potrącenie powoda (30% przyczynienie powoda).

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** złamanie przezkrętarzowe prawej kości udowej, rana uda prawego, stłuczenie głowy i klatki piersiowej, ograniczenia ruchomości i niewydolności chodu; trwałe uszczerbek na zdrowiu – 20%; ponadto zespół depresyjny, utrata funkcji poznawczych (powstanie otępienia) – 30% trwałego uszczerbku na zdrowiu.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** j.w.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** poruszanie się za pomocą balkonika, konieczność korzystania z „pampersów” i pomocy przy ubieraniu, myciu i kąpielu, stopniowo pogarszająca się wydolność chodu i zdolności do samoobsługi, wzrastająca konieczność korzystania z pomocy przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** rokowania niepomyślne – brak widoków na poprawę stanu zdrowia; należy oczekiwać nasilenia objawów depresyjnych i otępiennych.

6.42. Cerebrastenia pourazowa na tle pobicia

Wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z 12.07.2011 r. (I C 60/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 7000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 0 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 10.000 zł – 0 zł – 7000 zł.

Odsetki: od wezwania.

Powód: kobieta, 70 lat.

Pozwany: mężczyzna, sprawca pobicia, skazany wyrokiem karnym.

Zdarzenie: pobicie, na tle konfliktu sąsiedzkiego.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** stłuczenie głowy, otarcia skóry, ogólne potłuczenia, powierzchowne rany kolana prawego, skręcenie stawu skokowego górnego prawego, stłuczenie palca piątego ręki lewej, zwichnięcie w stawie międzypaliczkowym dalszym palca wskazującego ręki prawej. Leczenie powódki przebiegało w sposób typowy, bez powikłań. Natężenie bólu w związku z doznanymi obrażeniami było znikome. Trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5% (cerebrastenia pourazowa).
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** b.d.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** b.d.
- ✓ **Rokowania na przyszłość:** dobre.

6.43. Wielonarządowe uszkodzenia ciała

Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 21.12.2011 r. (I C 1359/10).

Kwota uzyskanego zadośćuczynienia: 200.000 zł.

Kwota wypłacona dobrowolnie: 96.000 zł.

Kwota żądana – kwota zasądzona: 250.000 zł – 104.000 zł.

Powód: kobieta, aktywna.

Pozwany: zakład ubezpieczeń.

Zdarzenie: wypadek samochodowy.

Okoliczności decydujące o zadośćuczynieniu:

- ✓ **Wymiar uszczerbku na zdrowiu:** wielonarządowe uszkodzenia ciała, stłuczenie głowy, rany szarpane wargi dolnej penetrujące do przedsionka jamy ustnej z uszkodzeniem unerwienia czuciowego w zakresie gałęzi dolnej nerwu trójdzielnego po stronie lewej, stłuczenia klatki piersiowej ze złamaniem trzeciego i czwartego żebra, złamania trzonu kości ramiennej lewej, złamania kości łonowych po obu stronach, kości kulszowej lewej, otwarte zmiżdżeniowe złamania kości, uszkodzenia ud, podudzi; uszczerbek związany ze złamaniami, szpecącymi bliznami wynosi 85%; schorzenia psychiczne – zaburzenia osobowości, utrwalony zespół zaburzeń w przebiegu procesów poznawczo-emocjonalnych, uszczerbek na zdrowiu w wysokości 50%. Łącznie uszczerbek na zdrowiu – 135%. Powódka ma jedną nogę krótszą od drugiej, lekko upośledzoną lewą rękę, zniekształcenia osi podudzi, nieodwracalne uszkodzenia stawu kolanowego lewego, liczne blizny na twarzy i kończynach, problemy z pamięcią.
- ✓ **Dolegliwości fizyczne i psychiczne:** powódka została przetransportowana helikopterem do szpitala, gdzie poddano ją kilku operacjom zespolenia złamań. Przez 6 dni powódkę utrzymywano w stanie śpiączki farmakologicznej, wybudzono ją dopiero po 6 dniach. Pobyty w szpitalu z przerwami trwały półtora roku, w tym 40 dni na oddziale rehabilitacyjnym (bolesna rehabilitacja). Znaczny wymiar dolegliwości bólowych, w szczególności podczas procesu rehabilitacyjnego, w którym wykluczono stosowanie leków przeciwbólowych. Powódka nadal wymaga leczenia i rehabilitacji. W związku ze świadomością, że wskutek wypadku stała się kaleką, stan emocjonalny powódki dramatycznie się pogorszył. Po wypadku powódka często wpadała w stany depresyjne, nie chciała jeść. W trakcie leczenia szpitalnego i rehabilitacyjnego powódkę podawano konsultacjom psychiatrycznym i psychologicznym oraz koniecznym badaniom w tym zakresie, gdyż stała się płaczliwa, labilna emocjonalnie i bardzo nerwowa.
- ✓ **Tryb życia po zdarzeniu:** zaraz po wypadku powódka w związku z obrażeniami była uzależniona od osób trzecich. Leżała w łóżku i wymagała pomocy we wszystkich czynnościach, co dodatkowo wywoływało u niej dyskomfort psychiczny. Powódka nie chodziła, wymagała karmienia, mycia i wykonywania pełnej obsługi. Obecnie trwałe następstwa wypadku: powódka nie może się sprawnie poruszać, korzysta z kuli, nie wychodzi z domu bez opieki.
- ✓ **Rokowania i przewidywania na przyszłość:** kontynuacja leczenia będzie konieczna do końca życia.

Summary

Mikołaj Wild – Amount of financial compensation for damage suffered in case law of 2010–2011 – empirical analysis

This article was prepared as a result of continuation of studies initiated at the Institute of Justice in 2009-2010. The results of these studies were published in a special issue of "Wiadomości Ubezpieczeniowe" [Insurance News] magazine in 2012. The purpose was to objectivise the criteria of financial compensation for damage involving impairment of health. During the studies, it was noted with satisfaction that courts and participants in proceedings more and more frequently referred to economic criteria, such as the average salary. Reference to such indices enables comparing the awarded compensation amounts. According to the author, the point of departure for reflections about the amount of due compensation should also be the percentage extent of health impairment suffered by the aggrieved party. It was reported that parties to proceedings and courts referred to this criterion more boldly. In order to ensure the maximum predictability of decisions, in this text the request of objectivising the awarded compensation in a legislative instrument is formulated. From this point of view, criticism must be expressed of the noticeable discrepancy of case law of district courts and regional courts: whereas compensation awarded (in the first instance) by regional courts is around PLN 4,000, the compensation determined by district courts does not exceed PLN 1,000 per 1% of health impairment. Certain doubts arise also with respect to the extent to which a party's state of health and susceptibility to certain kinds of impairment should affect the amount of compensation that is granted. If compensation is limited by reference to circumstances of this kind, it may – in extreme cases – infringe the principle of equal treatment. For the same reasons it seems wrong to reduce or increase the amount of compensation due to the financial condition of the aggrieved party or the social group he/she belongs to. This paper reports the persistent character of insurers' reproachable practice of granting compensation whose amount is glaringly disproportionate to amounts awarded by courts. The problem should be deemed a systemic one, because legis latae there are no measures which might induce insurers to pay amounts comparable to those awarded by courts. The payment of underestimated compensation is economically profitable, in view of the fact that only a small number of aggrieved persons decide to refer the matter to court. The article presents also examples of court cases.